

UNIVERZITA PARDUBICE

FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2009

Michal Veverka

UNIVERZITA PARDUBICE

FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

Sdružení obcí Orlicko a jeho význam
v regionálním rozvoji

Michal Veverka

Bakalářská práce

2009

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav veřejné správy a práva
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Michal VEVERKA

Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: Veřejná ekonomika a správa

Název tématu: Sdružení obcí Orlicko a jeho význam v regionálním rozvoji

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Cíl a metodika
3. Literární rešerše
4. Charakteristika Sdružení obcí Orlicko
5. Analýza hospodaření dobrovolného svazku obcí
6. Přínos sdružení k regionálnímu rozvoji daného teritoria
7. Závěr
8. Použitá literatura

Rozsah grafických prací: —
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- BLAŽEK, J. – UHLÍŘ, D. Teorie regionálního rozvoje. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2002. 211 s. ISBN 80-246-0384-5.
Kolektiv autorů. Strukturální fondy EU. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2004.
Zákon č. 248/2000 Sb. ze dne 9. 8. 2000 o podpoře regionálního rozvoje. In Sběrka zákonů České republiky. 2000, částka 73, s. 3549-3554.
Zákon č. 128/2000 Sb. ze dne 15. 5. 2000 o obcích. In Sběrka zákonů České republiky. 2000, částka 38, s. 128-130.
Kolektiv autorů. Strategie rozvoje Sdružení obcí Orlicko. Berman Group, Inc., Prosinec 1998.
TELO, Mário. European Union an New Regionalism. 1. vydání. Ashgate: Burlington, 2003. 330 s. ISBN 0-7546-1749-1.
VILAMOVÁ, Šárka. Jak získat finanční zdroje Evropské unie. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2004. 196 s. ISBN 80-247-0828-0.

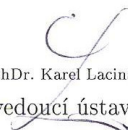
Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Miloš Charbuský, CSc.
Ústav veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: 30. června 2008

Termín odevzdání bakalářské práce: 1. května 2009

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

prof. PhDr. Karel Lacina, DrSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 21. července 2008

Prohlášení autora

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 24. 4. 2009

.....

Michal Veverka

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl poděkovat vedoucímu své bakalářské práce PhDr. Miloši Charbuskému CSc., za poskytnuté konzultace, rady a odborné vedení, bez něhož by tato bakalářská práce nevznikla.

Zároveň si dovoluji poděkovat pracovníkům Krajského úřadu v Pardubicích, jmenovitě Ing. Jaroslavě Žákové a jednateři společnosti REDEA s.r.o., RNDr. Antonínu Fialovi, kteří mi k vypracování této práce poskytli veškeré potřebné podklady a aktuální informace týkající se regionu.

Sdružení obcí Orlicko a jeho význam v regionálním rozvoji

Souhrn

Tématem bakalářské práce je zkoumání vybraného dobrovolného svazku obcí a zhodnocení jeho významu v rámci regionálního rozvoje daného teritoria.

První část práce je zaměřena na vysvětlení základních teoretických pojmů, které se v oblasti regionálního rozvoje používají. Jedná se zejména o definování politiky regionálního rozvoje, popis jednotlivých nástrojů regionální a strukturální politiky či charakteristiky programovacích dokumentů a operačních programů.

Druhá část bakalářské práce zahrnuje charakteristiku regionu Sdružení obcí Orlicko, doplněnou o analýzu silných a slabých stránek regionu, včetně příležitostí a hrozeb pro jeho budoucí rozvoj. Dále je zde zhodnocena vlastní hospodářská činnost svazku a čerpání finančních prostředků z evropských, státních či krajských zdrojů.

Důraz je kladen zejména na zjištění celkového přínosu pro rozvoj daného regionu a posouzení prospěchu obcí, plynoucí z členství v daném svazku.

Klíčová slova:

Region

Regionální rozvoj

Regionální politika

Sdružení obcí

Dotace

Association of municipalities Orlicko and its significance in regional development

Summary:

The topic of my bachelor thesis is examination of selected association of municipalities and evaluation of its significance in regional development.

The first part of my work is deals with the clarification of some basic theoretical terms, that are used in regards to the regional development. It is especially concerning following three main areas; the explanation of regional development's policy, the description of particular regional and structural policy instruments and characteristics of programming documents and operational programs.

The second part deals with characteristics of the Association of municipalities Orlicko, supplemented by the analysis of both strong and weak sides within the region. This also includes opportunities and threats for its future development. Furthermore, there are notes and evaluations regarding the own association's economic activities and utilization of financial resources from european, state or regional resources.

The primary emphasis is the determination of total acquisitions in regional development and appreciating of municipality benefit, which flows from membership in this association.

Key words:

Region

Regional development

Regional policy

Association of municipalities

Dotation

OBSAH

1. Úvod	4
2. Cíl práce a metodika	5
3. Literární rešerše	6
3.1. Regionální politika a regionální rozvoj	6
3.1.1. Teorie regionálního rozvoje.....	7
3.1.2. Faktory ovlivňující regionální rozvoj	8
3.2. Cíle regionální a strukturální politiky	9
3.2.1. Cíle regionální politiky Evropské Unie pro programovací období 2007 - 2013	9
3.3. Legislativní podpora regionálního rozvoje v ČR	10
3.4. Definování regionů	10
3.5. Programovací dokumenty	12
3.5.1. Druhy programovacích dokumentů	12
3.6. Nástroje regionální a strukturální politiky Evropské unie	13
3.6.1. Strukturální fondy EU.....	14
3.6.2. Kohezní fond – Fond soudržnosti	14
3.6.3. Iniciativy Společenství.....	14
3.6.4. Předvstupní fondy	15
3.6.5. Operační programy	16
3.7. Nástroje regionální politiky financované z národních zdrojů	18
3.7.1. Podpora regionálního rozvoje	18
3.7.2. Poskytování státní pomoci po živelné nebo jiné pohromě.....	19
3.7.3. Programy vědy a výzkumu v oblasti regionální politiky	19
3.7.4. Ostatní rozvojové programy a fondy	19
3.8. Dobrovolné svazky obcí	21
3.8.1. Vznik dobrovolných svazků obcí	21
3.8.2. Financování dobrovolných svazků a obcí.....	22
4. Charakteristika Sdružení obcí Orlicko	23
4.1. Sdružení obcí Orlicko	23
4.2. Hlavní charakteristiky sdružení obcí Orlicko	23
4.2.1. Sídlní charakteristika území.....	23
4.2.2. Historické charakteristiky	24
4.2.3. Ekonomický potenciál	24
4.2.4. Trh práce a podmínky zaměstnanosti	25
4.2.5. Sociální infrastruktura	25
4.2.6. Doprava	25
4.2.7. Technická infrastruktura.....	25
4.2.8. Životní prostředí	26
4.2.9. Cestovní ruch.....	26
4.3. SWOT analýza DSO Orlicko	27
4.4. Strategické vize a globální cíle	27
4.4.1. Rozvoj cestovního ruchu	28
4.4.2. Dopravní obslužnost regionu	28
4.4.3. Udržitelný rozvoj venkova.....	28

5. Analýza hospodaření dobrovolného svazku obcí	30
5.1. Rozpočtové hospodaření	30
5.2. Analýza využívání dotací	32
5.2.1. Čerpané dotace v jednotlivých letech	32
5.2.2. Čerpané dotace dle zdrojů financování	35
5.2.3. Čerpané dotace dle rozvojových oblastí	37
6. Přínos sdružení k regionálnímu rozvoji daného teritoria.....	38
6.1. Důvody sdružování.....	38
6.2. Řízení a hospodaření svazku	39
6.2. Plnění rozvojových strategií	40
6.3. Získané zkušenosti.....	42
7. Závěr	44
8. Použitá literatura.....	46
9. Přílohy	48
Příloha A - Hlavní vývojové etapy regionálního rozvoje a regionální politiky	48
Příloha B – SWOT analýza dle problémových oblastí.....	49
Příloha C - Rozpočet DSO Orlicko v letech 2007, 2008 a 2009	53
Příloha D – Přehled čerpaných dotací v letech 1999 - 2009	57

1. Úvod

Regionální rozvoj má vytvářet předpoklady a podmínky pro kvalitní životy lidí, kteří v daných regionech sídlí a má napomáhat vyrovnávání regionálních nerovností. Koncept regionálního rozvoje je zastřešován regionální politikou a jeho základním nástrojem je regionální plánování.

Smyslem regionální politiky a politiky hospodářské a sociální soudržnosti je podpora harmonického a vyváženého rozvoje regionů, snižování nezaměstnanosti a rozvoj lidských zdrojů, ochrana životního prostředí a zabezpečení rovných příležitostí pro muže a ženy.

Spolupráce obcí v rámci regionálního rozvoje je významným nástrojem managementu veřejné správy, prostřednictvím něhož jsou realizovány nejrůznější aktivity. Motivací územních samosprávných jednotek pro sdružování bývají důvody, případně kombinace důvodů např. ekonomických, geografických a společenských. Dalším impulsem pro sdružování obcí je vytvoření podmínek pro příjem finanční prostředků z různých tuzemských i zahraničních dotačních titulů, na které by jinak samotná obec nedosáhla.

2. Cíl práce a metodika

Cílem této práce je analýza hospodaření dobrovolného svazku obcí a posouzení jeho významu v regionálním rozvoji daného teritoria. Účelem této analýzy je získat přehled o současném stavu politiky regionálního rozvoje a vyhodnotit zkušenosti spojené s čerpáním finančních prostředků ze státních zdrojů či z evropských fondů.

Za svazek obcí určený ke zhodnocení jsem si ve své práci zvolil Sdružení obcí Orlicko, které má v Pardubickém kraji značný význam a zároveň se jedná o oblast nacházející se v blízkosti mého bydliště. Ke zpracování této práce mi tedy pomohla znalost místní situace a také dobrý předpoklad k zajištění všech potřebných informací. Podle stanoveného zadání je tato práce zaměřena na získání poznatků a analýzu výsledků hospodaření sdružení, které bylo založeno za účelem hospodářsko-sociálního rozvoje společného území.

Práce je ve své podstatě hodnotící, v podkladech se opírá o poznatky čerpané z odborné literatury české i zahraniční, a z různých publikací Ministerstva pro místní rozvoj České republiky. Byla použita metoda popisná, analýza získávání a využívání finančních prostředků z evropských a jiných zdrojů a také metoda komparace. Informace týkající se příslušné oblasti byly zjišťovány za pomoci firmy REDEA s.r.o., které je administrátorem dotačních projektů Sdružení obcí Orlicko.

3. Literární rešerše

3.1. Regionální politika a regionální rozvoj

Regionální politika je koncepční a výkonná činnost státu a regionálních orgánů, jejímž cílem podle Hudečkové (2007) je:

- *„Přispívat k harmonickému a vyváženému rozvoji jednotlivých regionů,*
- *Snižovat rozdíly mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů,*
- *Podporovat hospodářský a sociální rozvoj jednotlivých regionů, zejména pokud jde o aktivaci jejich nedostatečně využívaného hospodářského a sociálního potenciálu.“*

Regionální politika se provádí na úrovni:

- Mezinárodní – strukturální a regionální politika EU,
- Republikové – státní regionální politika, zajišťována orgány státní správy,
- Regionální – zabezpečována orgány regionální samosprávy, zaměřená na vnitroregionální problematiku (obce, mikroregiony, širší regionální celky).

Aplikace regionální politiky spadá do působnosti Ministerstva pro místní rozvoj ČR, které zabezpečuje provázanost národní regionální politiky s regionální politikou Evropské unie a také s ostatními odvětvovými politikami ovlivňujícími rozvoj území. V této oblasti ministerstvo vypracovává a uvádí do praxe koncepční dokumenty a strategie, poskytuje pomoc prostřednictvím podpůrných programů a po živelných a jiných pohromách mimořádného rozsahu připravuje strategie obnovy postižených území.

3.1.1. Teorie regionálního rozvoje

Základem pro koncipování adekvátní regionální politiky i pro přípravu lokálních a regionálních strategií je znalost současných teorií regionálního rozvoje. Tyto teorie představují více či méně ucelený systém hodnocení základních faktorů, subjektů, příčin, souvislostí a mechanismů regionálního rozvoje.

Teorie regionálního rozvoje v „moderním“ pojetí jsou vytvářeny již desítky let a prošly několika vývojovými fázemi. Tradičně bývají děleny do dvou velkých skupin. Do první skupiny jsou zařazovány teorie **regionální rovnováhy (konvergenční teorie)**, jejichž autoři se přiklánějí k názoru, že přirozenou základní tendencí regionálního rozvoje je vyrovnávání rozdílů mezi regiony. Druhou skupinu pak tvoří teorie **regionální nerovnováhy (divergenční teorie)**, jejichž zastánci jsou přesvědčeni, že v průběhu vývoje dochází spíše k dalšímu zvětšování meziregionálních rozdílů. Jednotlivé školy regionálního rozvoje mají svůj základ v obecnějších přístupech (klasický, neoklasický, keynesiánský, neoliberalní a institucionální). Bližší charakteristika v Příloze A.

Současné období regionální politiky je do značné míry zastoupeno institucionálním a neoliberalním přístupem a lze je vymezit od 2. pol. 70. let až do současnosti. Dominují spíše opatření stimulující lokální iniciativu a to u subjektů soukromého i veřejného sektoru, příp. jejich spolupráci. Pro současné období je typická snaha o řešení příčin regionálních problémů, nikoli jen jejich následků, jak tomu bylo v předcházejících dvou obdobích. Přístupy k řešení regionálních problémů zdůrazňují především podporu malým a středním firmám, šíření inovací, decentralizační opatření ve sféře veřejné správy či podporu lokální iniciativě.

Ve veřejném sektoru lze decentralizační opatření chápat v širším a užším smyslu. V širším smyslu se tímto rozumí přenos stále většího okruhu kompetencí (finančních zdrojů) na volené orgány na regionální úrovni. Hlavním argumentem pro přesun kompetencí na nižší stupně je přesvědčení, že lokální orgány mají více informací o potřebách a možnostech rozvoje svých regionů a mají i větší zodpovědnost vůči svým občanům/voličům. V užším smyslu lze za decentralizaci označit přenesení práva rozhodnout o poskytnutí pobídek v rámci státní regionální politiky na volené orgány dotčených orgánů s cílem dosáhnout větší efektivity regionální politiky.

3.1.2. Faktory ovlivňující regionální rozvoj

Podle Roberta Putnama (Putnam 1993) ovlivňují regionální rozvoj 3 faktory:

- ✓ *Modernizace*
- ✓ *Výkonnost*
- ✓ *Občanskost (lidé)*

Ve své publikaci poukázal tento autor na to, že pouhá redistribuce finanční zdrojů, tak pouhá přítomnost materiálního bohatství a technologií nemůže napomoci řešit rozdíly mezi regiony. Na základě těchto východisek uvádí R. Putnam třetí faktor, který propojuje a ovlivňuje modernizaci a výkonnost. Jsou jím lidé a s nimi spojená občanskost aktérů života v regionech, které tak představuje sociální stránku rozvoje.

Konkrétní faktory modernizace (rozvoje) rozvádí Machonin (Machonin, 2000) na následující oblasti - *Ekologie, Demografie, Hrubý domácí produkt, Produktivita práce a reálné mzdy, Zaměstnanost, Výstavba bytů, Kriminalita, Vzdělání.*

Usnesením vlády ČR č. 560 došlo dne 17. 5. 2006 ke schválení Strategie regionálního rozvoje ČR pro léta 2007-2013, jež definuje faktory, které jsou rozvojovým potenciálem regionů takto:

- ✓ *Přírodní zdroje a přírodní prostředí*
- ✓ *Hmotné faktory* - produkční potenciál a infrastruktura
- ✓ *Nehmotné faktory* - inovace a schopnost jejich vytváření a šíření, dostupnost a využití informační a komunikační technologie (ICT), institucionální prostředí
- ✓ *Lidské zdroje* s příslušnou úrovní dovedností a odborného vzdělání.

Aktualizovaná verze Strategie regionálního rozvoje na roky 2007 – 2013 (viz. Kapitola 3.5.1.) rovněž zdůrazňuje úlohu lidí v regionálním rozvoji a uvádí: „*Empirické poznatky z posledních několika let potvrzují, že základním faktorem regionálního rozvoje postindustriální společnosti jsou lidské zdroje, následované infrastrukturou a službami. Význam jednotlivých faktorů pro regionální rozvoj pramení z povahy lidských zdrojů, které mají aktivní vlastnost dalšího rozvoje.*“

Výčet faktorů, které mohou mít vliv na typ disparity mezi regiony, uvádí Hudečková. Jedná se o faktory *administrativní, historické, geograficko-klimaticko-*

geologické, životní prostředí, ekonomické, infrastrukturalní, politické, demografické sociálně-kulturní (Hudečková, 2007).

3.2. Cíle regionální a strukturální politiky

Regionální politika podle J. Blažka a D. Uhlíře (Blažek-Uhlíř, 2002) představuje konkrétní úsilí společnosti o snížení (změnu) velikosti regionální rozdílu na takovou úroveň, která nebude bránit, ale naopak stimulovat rozvoj a nebude příčinou sociálních problémů. Rozdíly v socioekonomické vyspělosti regionů však nejsou jediným důvodem pro existenci regionální politiky.

„Regionální politiku je spíše nutno chápat jako součást souboru ekonomických a sociálních politik, pomocí níž se státy snaží dosáhnout národních cílů, jako je ekonomický růst, sociální a politická stabilita, rovnost šancí obyvatel i rozdělování příjmů způsobem, který většina obyvatel považuje za spravedlivý a který je současně ekonomicky stimuluje.“ (Blažek-Uhlíř, 2002)

Koncept Evropské unie a její regionální a strukturální politika, založená na hospodářské a sociální soudržnosti členských zemí, je velmi účinným prostředkem k uplatňování regionální politiky v tom nejširším slova smyslu.

3.2.1. Cíle regionální politiky Evropské Unie pro programovací období 2007 - 2013

V období 2007-2013 je regionální politika zaměřena na následující tři cíle:

- **Cíl Konvergence** - Tento cíl je financovaný z ERDF, ESF a FS (viz. Kapitola 3.6.1.) a v České republice pod něj spadají všechny regiony soudržnosti s výjimkou hl. m. Prahy.
- **Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost** - Tento cíl je financovaný z ERDF a ESF, v ČR pod něj spadá pouze hl. m. Praha.
- **Cíl Evropská územní spolupráce** - V rámci tohoto cíle je podporována meziregionální a nadnárodní spolupráce regionů. Tento cíl je financovaný z ERDF a v České republice pod něj spadají všechny regiony.

3.3. Legislativní podpora regionálního rozvoje v ČR

Nejvýznamnějším předpisem směřujícím k harmonizaci českého práva s právem Evropské unie je Zákon o podpoře regionálního rozvoje 248/2000 Sb. Tento zákon stanovuje podmínky pro poskytování podpory regionálnímu rozvoji, s tím související působnost správních úřadů, krajů a obcí. Vytváří tak podmínky pro realizaci hospodářské a sociální soudržnosti.

Zákon definuje pojem „region“ (§2 písm. a), uvádí demonstrativní výčet oblastí, ve kterých je regionální rozvoj podporován (§3), stanovuje zaměření státní podpory regionálního rozvoje (§4), definuje programové dokumenty vypracovávané na celostátní (§2) a krajské úrovni (§9). Dále je v rámci tohoto zákona vymezena působnost Ministerstva pro místní rozvoj (MMR), krajů a obcí v oblasti podpory regionálního rozvoje (§11-14).

Z dalších významných právních předpisů, týkajících se regionálního rozvoje jmenujme např. Zákon o státní podpoře malého a středního podnikání (299/1992) nebo soubor zákonů navazujících na Ústavní zákon č. 347 z roku 1997, kterým byly vytvořeny vyšší územní samosprávné celky, tj. dnešní kraje. S regionálním rozvojem také úzce souvisí územní plánování, kde nejdůležitějšími předpisy zůstává Stavební zákon (č.183/2006), Lesní zákon (č. 289/1995) či Zákon o ochraně zemědělského půdního fondu (č. 334/1992).

3.4. Definování regionů

Podle § 2 Zákona č. 248/2000 Sb. se regionem rozumí:

„Územní celek vymezený pomocí administrativních hranic krajů, okresů, správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem, správních obvodů obcí s rozšířenou působností obcí nebo sdružení obcí.“

V zemích Evropské unie se používá tzv. nomenklatura územních a statistických jednotek, tzv. NUTS (Nomenclature des Unités Territoriales Statistique), a to nejen pro statistické účely, ale i pro uplatňování regionální politiky na úrovni EU. Vymezení regionů NUTS je rovněž upraveno Zákonem 248/200 Sb.: „Pro potřeby spojené s koordinací a realizací hospodářské a sociální

soudržnosti se zřizují regiony, jejichž územní vymezení je totožné s územními statistickými jednotkami NUTS II.“

Zdroj: MMR, 2006

Regiony soudržnosti pro ČR jsou:

- Praha, území hlavního města Prahy,
- Střední Čechy, území Středočeského kraje,
- Jihozápad, území Jihočeského a Plzeňského kraje,
- Severozápad, území Karlovarského a Ústeckého kraje,
- Severovýchod, území Libereckého, Královéhradeckého a Pardubického kraje,
- Jihovýchod, území Jihomoravského kraje a kraje Vysočina,
- Střední Morava, území Olomouckého a Zlínského kraje,
- Moravskoslezsko, území Moravskoslezského kraje.

Systém statistické klasifikace územních struktur v České republice je od 1. ledna 2008 rozdělen na dvě části:

- Klasifikace CZ-NUTS
- Systém LAU (Local Administrative Units)

NUTS 1 – území státu (Česká republika)

NUTS 2 – oblast regionu soudržnosti (v ČR celkem 8)

NUTS 3 – kraje, definované dle zákona č. 347/1997 Sb. (v ČR celkem 14)

LAU 1 – okresy (dříve NUTS 4)

LAU 2 – obce (dříve NUTS 5)

3.5. Programovací dokumenty

Rozdělování finančních prostředků ze zdrojů Společenství je prováděno na základě víceletých rozvojových programů (tzv. programování). Evropská unie nepřispívá k financování jednotlivých akcí, ale k podpoře rozvojových programů, které mají svůj vlastní rozpočet členěný dle jednotlivých priorit a opatření.

Strategií regionálního rozvoje se podle Zákona 248/2000 Sb. rozumí: „*Střednědobý dokument, na období 3 - 7 let, který formuluje přístup státu k podpoře regionálního rozvoje, poskytuje potřebná východiska a stanovuje rozvojové cíle a zásady pro vypracování regionálních programů rozvoje.*“

„*Strategie regionálního rozvoje obsahuje zejména analýzu stavu regionálního rozvoje, charakteristiku slabých a silných stránek v rozvoji jednotlivých krajů a okresů, strategické cíle regionálního rozvoje v České republice, vymezení státem podporovaných regionů a doporučení dotčeným ústředním správním úřadům a krajům pro zaměření rozvoje odvětví spadajících do jejich působnosti.*“

Smyslem těchto strategií je podle Blažka a Uhlíře (2002) dohoda lokálních aktérů na společné vizi rozvoje regionu, koordinace jejich záměrů a koordinace aktivit místních vládních orgánů s cílem dosáhnout stanovené vize. Na zpracování těchto dokumentů většinou spolupracují regionální orgány spolu se specializovanými agenturami. Na odstranění slabých stránek, respektive využití silných stránek se poté zaměří pozornost všech významných aktérů místního rozvoje.

Podobné vymezení uvádí i zahraniční publikace Terezy Vaz Nijkamp (2005): „*The construction of that strategic vision is also the collective responsibility of the local and national authorities as well as of the all socio-economic agents in the territory.*“

Na zpracované strategie pak navazují podrobná rozpracování jednotlivých opatření včetně finančního rámce (prostředky EU, národní prostředky – státní, regionální, místní a další a rovněž prostředky soukromého sektoru).

3.5.1. Druhy programovacích dokumentů

Nejvyšším strategickým dokumentem, který definuje priority politiky hospodářské a sociální soudržnosti pro období 2007-2013 jsou **Strategické obecné**

zásady Společenství (SOZS). Dalším důležitým dokumentem je **Národní rozvojový plán (NRP)**, ve kterém Česká republika popisuje své hlavní rozvojové problémy. Jedná se o to, aby byl vždy nalezen společný průnik mezi prioritami členské země a Evropskou Unií.

Dokument představující soulad mezi NRP a SOZS je **Národní strategický referenční rámec (NSRR)**. Ten představuje základní programový dokument České republiky pro využívání fondů Evropské unie v daném programovacím období. Popisuje koordinaci politiky HSS v České republice, strategické cíle a jednotlivé operační programy.

Navazujícím dokumentem je **Strategie regionálního rozvoje České republiky pro léta 2007-2013 (SRR ČR)**. Strategie je určujícím dokumentem politiky regionálního rozvoje, neboť formuluje témata a aspekty podpory regionálního rozvoje a představuje tak strategickou orientaci pro budoucí programy regionálního rozvoje na centrální i regionální úrovni.

3.6. Nástroje regionální a strukturální politiky Evropské unie

Podle Blažka a Uhlíře (2002) rozlišujeme 2 typy regionální politiky:

Strategická regionální politika, která je zaměřena na dosažení vnější konkurenceschopnosti státu jako celku tím, že bude posílena konkurenceschopnost a atraktivita jádrových aglomerací daného státu.

Pojišťovací regionální politika, která je orientovaná na zmírnění ekonomických a sociálních problémů v strukturálně postižených či zaostávajících regionech a na posílení vnitřní soudržnosti státu. V současné době je využíván zejména pojišťovací typ regionální politiky.

Evropská regionální politika je založena na principu finanční solidarity. Jednotlivé členské státy přispívají do společného rozpočtu Společenství, aby tak napomohly méně prosperujícím regionům a sociálním skupinám. Hlavním nástrojem strukturální a regionální politiky Evropské unie jsou strukturální fondy a Fond soudržnosti EU.

3.6.1. Strukturální fondy EU

V období 2007-2013 je politika hospodářské a sociální soudržnosti naplňována prostřednictvím 2 strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. Investiční projekty jsou podporovány prostřednictvím Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF). Neinvestiční projekty jsou financovány z Evropského sociálního fondu (ESF).

Evropský fond regionálního rozvoje (The European Regional Development Fund)

Tento fond slouží k podpoře udržitelného rozvoje a vyrovnání nerovností v rámci Společenství. Finanční zdroje jsou určeny na podporu malých a středních podniků, investice do vzdělání, zlepšování infrastruktury a životního prostředí.

Evropský sociální fond (The European Social Fund)

Prostředky tohoto fondu jsou určeny ke stabilizaci a růstu zaměstnanosti. Jedná se hlavně o uplatňování rovných příležitostí na trhu práce, zapojování absolventů do pracovního procesu, integraci dlouhodobě nezaměstnaných osob a podporu lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji.

Ve zkráceném programovacím období 2004-2006 byl kromě výše zmíněných fondů využíván ještě Evropský zemědělský podpůrný a záruční (garanční) fond a Finanční nástroj na podporu rybolovu.

3.6.2. Kohezní fond – Fond soudržnosti

Tento fond je určen k podpoře rozvoje chudších států, nikoli regionů. V rámci tohoto nástroje jsou podporovány investiční (infrastrukturní) projekty, se zaměřením na dopravní infrastrukturu většího rozsahu (dálnice a silnice I. třídy, železnice, řízení silniční, říční, námořní a letecké dopravy) a ochranu životního prostředí.

3.6.3. Iniciativy Společenství

Ve zkráceném programovacím období 2004-2006 existovaly tzv. Iniciativy Společenství, které sloužily k řešení problémů projevujících se v celé Unii.

- **Urban II** – tato iniciativa byla určena k podpoře inovačních strategií pro regeneraci měst a zaostávajících městských částí a byla hrazena z ERDF.
- **Equal** – iniciativa založená za účelem podpory nových nástrojů v boji proti všem typům diskriminace a nerovností na trhu práce, financována z prostředků ESF.
- **Leader +** - iniciativa, která byla financována z fondu EAGGF, sloužila k podněcování spolupráce aktivních činitelů působících ve venkovských oblastech. Spolupráce spočívala ve společném posuzování nových místních strategií trvale udržitelného rozvoje.
- **Interreg III** – iniciativa zaměřená na přeshraniční (A), nadnárodní (B) a meziregionální (C) spolupráci, přičemž se jednalo zejména o vytváření nejruznějších partnerství za účelem vyváženého rozvoje oblastí tvořených více regiony. Tato iniciativa byla financována ERDF.

3.6.4. Předvstupní fondy

„Předvstupní nástroje EU byly určeny pro kandidátské země s cílem napomáhat při řešení konkrétních úkolů zavádění evropské legislativy. Česká republika měla možnost čerpat tuto předvstupní pomoc již od roku 1990. Po vstupu České republiky do Evropské Unie byly tyto fondy nahrazeny možností využívat strukturální fondy EU a Fondy soudržnosti. Projekty realizované prostřednictvím předvstupních nástrojů však mohou dobíhat až do roku 2006.“ (Průvodce fondy Evropské unie, 2006)

V ČR mezi předvstupní nástroje patřily následující programy:

Phare - Tento program byl určen na institucionální přípravu v jednotlivých regionech, kdy část každoroční alokace byla věnována pro přípravu k přijímání prostředků z fondů EU. V České republice mohl být využíván již od roku 1990.

Ispa – Tento finanční nástroj měl pomoci kandidátským zemím splnit standardy Evropské unie, zejména v souvislosti se životním prostředím a vybudování kvalitní dopravní infrastruktury.

Sapard – Cílem tohoto programu byla příprava kandidátských zemí na společnou zemědělskou politiku EU (CAP) a strukturální fondy. Investice tak byly směřovány zejména do sektoru zemědělství a rozvoje venkova.

3.6.5. Operační programy

Operační program je dokument, který byl schválen Evropskou komisí a určen pro realizaci Rámce podpory Společenství. Obsahuje komplexní soubor priorit, zahrnující víceletá opatření. V období 2007-2013 bude v České republice využíváno 26 operačních programů, které jsou rozděleny mezi tři cíle:

Cíl Konvergence

Podpora rozvoje méně vyspělých regionů a členských států (všechny regiony soudržnosti s výjimkou hl. m. Prahy) je realizována prostřednictvím 8 tematických operačních programů a 7 regionálních operačních programů.

➤ *Tematické operační programy*

OP Doprava

OP Životní prostředí

OP Podnikání a inovace

OP Výzkum a vývoj pro inovace

OP Lidské zdroje a zaměstnanost

OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

OP Technická pomoc

Integrovaný operační program

➤ *Regionální operační programy (ROP) na úrovni NUTS II*

Zaměřují se na zlepšení dopravní dostupnosti a propojení regionu včetně modernizace prostředků veřejné dopravy, podporu rozvoje infrastruktury i služeb cestovního ruchu, zlepšování podmínek k životu v obcích i na venkově prostřednictvím zkvalitnění vzdělávací, sociální a zdravotnické infrastruktury. ROP pro ČR jsou:

ROP NUTS II Severozápad
ROP NUTS II Moravskoslezsko
ROP NUTS II Jihovýchod
ROP NUTS II Severovýchod
ROP NUTS II Střední Morava
ROP NUTS II Jihozápad
ROP NUTS II Střední Čechy

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

V rámci tohoto cíle jsou uplatňovány 2 operační programy pro hl. město Prahu -

OP Praha Konkurenceschopnost a OP Praha Adaptabilita.

Cíl Evropská územní spolupráce

V České republice pod něj spadají všechny regiony a podporu přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce regionů lze čerpat z 9 operačních programů.

OP Přeshraniční spolupráce ČR - Bavorsko
OP Přeshraniční spolupráce ČR - Polsko
OP Přeshraniční spolupráce ČR - Rakousko
OP Přeshraniční spolupráce ČR - Sasko
OP Přeshraniční spolupráce ČR - Slovensko
OP Mezuregionální spolupráce
OP Nadnárodní spolupráce
Síťový operační program ESPON 2013
Síťový operační program INTERACT II

3.7. Nástroje regionální politiky financované z národních zdrojů

K zabezpečení cílů Strategie regionálního rozvoje ČR slouží kromě programů spolufinancovaných ze zdrojů EU také podpora financovaná z národních zdrojů.

Regionální programy podpory Ministerstva pro místní rozvoj jsou účinnými nástroji, jejichž cílem je podpora procesů vedoucích ke zvýšení celkové výkonnosti ekonomiky v daném teritoriu. Tato podpora má vést k diversifikaci výrobní základny a k následnému vzniku nových pracovních příležitostí a snížení nezaměstnanosti, nebo například pomoci při zajištění základních funkcí veřejné správy, posílení kvality života a aktivizaci spolkové činnosti a zachování tradic v malých obcích.

Dotace lze členit na **neúčelové dotace**, které mají charakter dotací běžných (kryjící běžné výdaje) a **účelové dotace**, které mají obvykle charakter kapitálových dotací (pokrývají jednorázové dlouhodobé investiční potřeby).

3.7.1. Podpora regionálního rozvoje (tj. mimo programy EU)

Podpora úprav bývalých vojenských areálů k obecnímu využití

Program je určen pro obce, v jejichž územním obvodu došlo v období od ustavení obecních zastupitelstev v roce 1990 k rušení vojenských posádek nebo zařízení a které převzaly příslušný vojenský majetek do svého vlastnictví.

Podpora obnovy venkova (POV)

Cílem Programu obnovy venkova je vytvoření organizačních a ekonomických podmínek k podnícení a podpoře obyvatel venkova a samospráv venkovských obcí k tomu, aby se vlastními silami snažili o harmonický rozvoj přírodních, kulturní a ekologických hodnot venkovské krajiny. Předmětem POV je příprava a realizace programů obnovy vesnic, integrovaných projektů venkovských mikroregionů a osvětová, poradenská a vzdělávací činnost. Podpora je poskytována jako systémová investiční nebo neinvestiční dotace na realizaci schválených akcí.

3.7.2. Poskytování státní pomoci po živelné nebo jiné pohromě

Při poskytování pomoci státu po živelní nebo jiné pohromě rozlišujeme dva základní režimy: s vyhlášením krizového a bez vyhlášení krizového stavu. V rámci každého z těchto dvou režimů platí zvláštní specifické podmínky a pravidla pro poskytování státní pomoci.

3.7.3. Programy vědy a výzkumu v oblasti regionální politiky

Ministerstvo pro místní rozvoj je poskytovatelem účelové podpory výzkumu a vývoje. V případě podpory ze strany MMR se jedná o výzkum a vývoj přispívající k celkovému rozvoji regionů se zřetelem na podporu zavádění nových technologií a inovací a posilování kapacit výzkumu a vývoje.

3.7.4. Ostatní rozvojové programy a fondy

Státní fond životního prostředí České republiky

Jedná se o specificky zaměřenou instituci, která je významným finančním zdrojem při ochraně a zlepšování stavu životního prostředí.

Státní fond dopravní infrastruktury

Účelem tohoto fondu je rozvoj, výstavba, údržba a modernizace silnic a dálnic, železničních dopravních cest a vnitrozemských vodních cest.

Státním fondem rozvoje bydlení

Tento fond realizuje investice do bydlení, a to jednak do nové bytové výstavby, jednak do oprav, rekonstrukcí a modernizací stávajícího bytového fondu.

Programy podpory bydlení

Podpůrné programy v oblasti bydlení jsou financovány Ministerstvem pro místní rozvoj a také Státním fondem rozvoje bydlení. V rámci této podpory jsou poskytovány dotace na regeneraci panelových sídlišť, výstavbu technické infrastruktury, výstavbu podporovaných bytů a opravy domovních olověných rozvodů.

Státní program podpory cestovního ruchu

Účelem tohoto programu, který byl realizován v letech 2001-2007, byla finanční podpora projektů zaměřených na rozvoj lázeňství, doprovodné infrastruktury cestovního ruchu pro sportovně rekreační aktivity a na podporu prezentace ČR jako destinace cestovního ruchu.

Krajské grantové programy

Jedná se o granty zaměřené na nejrůznější oblasti rozvoje např. sociální politiku, územní plánování, cestovní ruch a regionální rozvoje, životního prostředí apod., které jsou poskytovány z krajských rozpočtů.

Leader ČR

Program LEADER ČR využívá investiční prostředky ze státního rozpočtu a je spravován Ministerstvem zemědělství. Program je určen Místním akčním skupinám, které vytvářejí a realizují společné rozvojové strategie a místním subjektům, které realizují konkrétní projekty. Program je zaměřen především na nové formy zlepšování kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického prostředí a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví.

3.8. Dobrovolné svazky obcí

Obce jako základní samosprávné jednotky se dlouhodobě potýkají s nedostatkem finančních prostředků pro svou činnost a je nevyhnutelné, aby ve své působnosti aktivně spolupracovaly formami, které jim skýtá platná právní úprava, včetně kooperace mezinárodní.

3.8.1. Vznik dobrovolných svazků obcí

Mikroregionem či Dobrovolným svazkem obcí (DSO) obecně rozumíme spolupráci obcí ve smyslu § 46 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích nebo svazek obcí podle § 49 téhož zákona. Vznik mikroregionů je nutný pro společné prosazování zájmů a záměrů venkovských obcí a je pozitivním trendem probíhajícím ve venkovském prostoru. Tyto dobrovolné svazky obcí aktivují a koordinují všechny ekonomické, kulturní a společenské subjekty tak, aby byl využit přirozený potenciál celého regionu. Vzniklé právní subjekty jsou důležitým mezičlánkem ve veřejné správě a jejich význam neustále roste, neboť mají bezesporu větší šanci odolávat tlakům velkých měst a být jejich důstojným partnerem.

Hlavním cílem založení sdružení obcí by mělo být společné řešení více problémů (cestovní ruch, životní prostředí, zemědělství, infrastruktura, ekonomický rozvoj). K založení sdružení je třeba sepsání zakladatelské smlouvy, uzavřené zakladateli nebo schválení o založení sdružení členskou schůzí. Ke smlouvě musí být přiloženy stanovy určující název, sídlo a předmět činnosti, úpravu majetkových poměrů, vznik a zánik členství, práva i povinnosti členů, orgány sdružení, vymezení jejich působnosti, způsob zrušení sdružení či vypořádání likvidačního zůstatku. Sdružení jako právnická osoba odpovídá za nesplnění povinností svým majetkem.

Důvody, které vedou ke vzniku jednotlivých mikroregionů, jsou různé. V minulosti vznikaly zejména monotematicky zaměřené svazky obcí, které většinou po splnění účelu, nepokračovaly v další spolupráci. Hlavním impulsem pro jejich vznik bylo převážně vytvoření podmínek pro příjem finančních prostředků z různých tuzemských i zahraničních dotačních titulů. Prvním krokem bylo vždy vypracování strategického plánu rozvoje v rámci realizace jeho cílů postupné projektování a uskutečňování rozvojových akcí, které byly nějakým způsobem dotovány. Některé

mikroregiony však na základech spolupráce založené na jednorázovém úkolu postavily další spolupráci a svůj komplexní rozvoj.

Nejde však jen o to, aby svazek obcí sloužil jako prostředek zpřístupňující dotace. Důležitým úkolem je také podpora a další rozvíjení spolupráce v oblasti lokálního a regionálního plánování, podpora projektů v oblasti životního prostředí, v hospodářské sféře, podpora společného organizování kulturních a sportovních akcí.

3.8.2. Financování dobrovolných svazků a obcí

Základním nástrojem finančního hospodaření územních samosprávných celků a svazků obcí je schválený roční rozpočet. Jedná se o finanční plán sestavovaný na kalendářní rok. Obsah rozpočtu tvoří příjmy, výdaje, ostatní peněžní operace, včetně tvorby a použití peněžních fondů. Veškeré hospodaření se řídí Zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a to především § 38 a § 39.

Svazek obcí hospodaří s majetkem, který do svazku vložily obce podle stanov a dále s majetkem, který získal svou činností a je tvořen z příspěvků členů, dotací, grantů, sponzorských příspěvků, darů a z výnosů z vlastní hospodářské činnosti.

Ze sledovaného hlediska náleží do příjmové stránky rozpočtu příjmy z vlastní hospodářské činnosti, do výdajové položky lze zahrnout výdaje na vlastní činnost samosprávných orgánů, zejména spojené s péčí o vlastní majetek a jeho rozvoj; závazky vyplývající z uzavřených smluvních vztahů v jejich hospodaření a ze smluvních vztahů vlastních organizací; závazky přijaté v rámci spolupráce s jinými územními celky a dalšími subjekty, včetně příspěvků na společnou činnost.

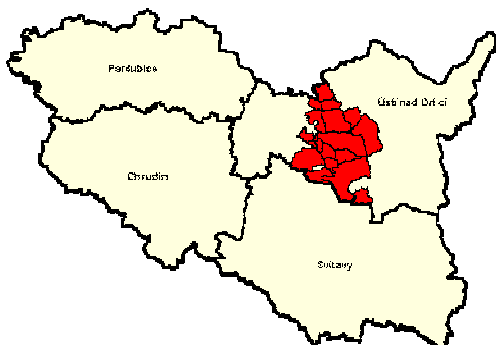
Členové svazku platí základní roční členské příspěvky a účelové příspěvky. Výši základních ročních členských příspěvků na kalendářní rok stanoví členská schůze. Výši účelových příspěvků jednotlivých členů je obvykle určována dle podílu jednotlivých členů na realizované akci (projektu) a to zpravidla ještě před zahájením akce (projektu).

Údaje o ročním hospodaření územního samosprávného celku a svazku obcí se zpracovávají po skončení kalendářního roku do závěrečného účtu, který musí být přezkoumán.

4. Charakteristika Sdružení obcí Orlicko

4.1. Sdružení obcí Orlicko

Jedná se o dobrovolný svazek, který sdružuje 31 měst a obcí. První zmínky o sdružení těchto obcí se datují k roku 1992, kdy jako jedno z prvních v České republice, vzniklo Sdružení obcí a měst Orlice. Dne 31. 12. 2001 dochází ke změně názvu sdružení a jako právní nástupce vzniká Sdružení obcí Orlicko. Správním centrem je ustanoveno město Žamberk – nazývané vstupní branou Orlických hor. Předsedou sdružení byl jmenován Jaroslav Krátký. Hlavním úkolem svazku je podpora rozvoje cestovního ruchu a turistiky, řešení systému veřejné dopravy k zajištění dopravní obslužnosti v zájmovém území, udržitelný rozvoj venkova a společné postupy při řešení zaměstnanost, zdravotnictví, propagace a informatiky.

Města a obce regionu:

Bystřec, Česká Rybná, Čenkovice, Červená Voda, České Petrovice, Dlouhoňovice, Dolní Morava, Hejnice, Helvíkovice, Jablonné nad Orlicí, Jamné nad Orlicí, Kameničná, Klášterec nad Orlicí, Králíky, Kunvald, Letohrad, Lichkov, Líšnice, Lukavice, Mistrovice, Mladkov, Nekoř, Orličky, Pastviny, Písečná, Sobkovice, Studené, Šedivec, Těchonín, Záchlumí, Žamberk

4.2. Hlavní charakteristiky sdružení obcí Orlicko

4.2.1. Sídelní charakteristika území

Svazek obcí Orlicko se nachází při horních tocích Divoké a Tiché Orlice. Oblast je položena v severovýchodní části Pardubického kraje při hranici s Polskem. Území vyniká členitým terénem, vysokým podílem lesů a relativně nízkou urbanizací. V regionu jsou zastoupeny obce v sídlech od 500 do 6 000 obyvatel, přičemž průměr se pohybuje okolo 700 obyvatel. V Orlicku jsou čtyři přirozená

centra života – Žamberk, Letohrad, Jablonné nad Orlicí a Králíky. Dominantou oblasti Orlicka je přehrada Pastviny, která se nachází pod Kláštercem n. Orlicí.

4.2.2. Historické charakteristiky

Z významných českých rodů se na území Orlicka usazovali poslední Přemyslovci a němečtí osadníci, podle nichž některá města převzala německé názvy (Žamberk – Sanftberg). Významnými roky pro region byly 1872, kdy byla dána do provozu železniční trať z Hradce Králové do Hanušovic a pak období výstavby Pastvinské přehrady v letech 1933 až 1938. Druhou světovou válku zde dosud připomíná systém opevnění, jako pozůstatek výstavby betonové hranice v době nástupu fašismu k moci. Po válce dochází k odsunu Němců a akutnímu nedostatku obyvatelstva v regionu. Komunistický režim přinesl do regionu snahu o rozvoj zemědělství.

4.2.3. Ekonomický potenciál

Hospodářství Orlicka je určeno jeho historií a pak zejména geografickou polohou. Některé obce z oblasti Orlicka jsou řazeny do LFA. V zemědělství došlo k zásadní reformě vlastnických vztahů a převažuje forma obchodních společností. Významnou úlohu v ekonomickém potenciálu kraje, hraje také lesnictví a dřevozpracujícího průmyslu, kdy lesní porosty dosahují na Králicku 43 % plochy všech pozemků a na Žamberecku 31 % (Lesy ČR a Správa Parishových lesů). V oblasti průmyslové výroby došlo v posledních letech v celém regionu k zásadní redukci textilního průmyslu (INCOT s.r.o. v Králikách) a k omezení elektrotechnického průmyslu (OEZ Letohrad a ZEZ Žamberk).

K výše uvedeným skutečnostem se jako další oblast rozvoje nabízí ekonomika cestovního ruchu. V této souvislosti byl v poslední době zaznamenán růst v nabídce produktů cestovního ruchu (např. lyžařské areály, cykloturistika, památky). Významným fenoménem regionu Orlicka je také ucelený systém předválečného opevnění v Králické pevnostní oblasti.

4.2.4. Trh práce a podmínky zaměstnanosti

Vysoký nesoulad mezi kvantitativní i kvalitativní strukturou v nabídce a poptávce pracovních sil je prvotní příčinou nerovnováhy na trhu práce. Nejvýznamnější zaměstnavatelé v regionu, kteří zaměstnávají více, než 100 zaměstnanců patří: OEZ Letohrad, ZEZ Žamberk, Isolit Bravo Jablonné nad Orlicí. Relativně dobré uplatnění mají na trhu práce řemesla, profese základní stavební výroby a absolventi vysokoškolských technických oborů. Průměrná nezaměstnanost v tomto kraji je 5,6 % (2007) a počet obyvatel přesahuje 37 200 (2007).

4.2.5. Sociální infrastruktura

Školská zařízení se vyvíjejí v souladu s celostátními tendencemi a demografickými charakteristikami. V regionu se nachází několik významných středních škol (gymnázium v Žamberku nebo střední průmyslová škola Letohrad). Zajímavá je sociální charakteristika regionu Orlicka a to především v péči o staré obyvatelstvo, ve kterém patří k nejlepším v kraji. Potěšující skutečností pro region je nárůst aktivit určených pro ženy, jako např. mateřské centrum Pohoda v Žamberku nebo Klub čilých babiček v Červené Vodě.

4.2.6. Doprava

Absence dálnice nebo rychlostní komunikace řadí region mezi místa s nejnižší dopravní dostupností. Regionem prochází pouze dvě významné komunikace I. třídy – silnice I/11 Praha – Ostrava a silnice I/43 Brno – státní hranice Polsko.

Hustota železnic v regionu odpovídá průměrné úrovni ČR. Železniční doprava je v regionu představována zejména páteřní tratí 021 Týniště nad Orlicí-Letohrad – Hanušovice s napojením na Polsko hraničním přechodem Lichkov.

4.2.7. Technická infrastruktura

Zásobování obyvatel pitnou vodou z vodovodů a čištění odpadních vod je na vyhovující úrovni. V zásobování elektrickou energií je region závislý na systému

dálkových rozvodů. Stoupající tendenci má plošná plynofikace. V současné době je v regionu v převážné části digitalizovaná telekomunikační síť.

4.2.8. Životní prostředí

Relativně nenarušené přírodní prostředí a krajinná pestrost Orlicka činí region atraktivní pro turistiku a rekreaci. Kvalita ovzduší, ve srovnání s celorepublikovým průměrem, patří k těm lepším. Problémem jsou podíly znečištění z dálkových přenosů škodlivin ze zdrojů, které se nachází mimo region např. elektrárna Chvaletice nebo Opatovice. Celoroční úhrn srážek se v regionu pohybuje od 780 mm do 1000 mm. Průměrná roční teplota nepřesahuje 7⁰ C (80 až 120 dnů sněhová pokrývka). Nalezneme zde čtyři přírodní parky – Orlice, Buková hora – Suchý vrch, Jeřáb a Kralický Sněžník nebo přírodní rezervace – Sutice ve Verměřovicích a Zemská brána v Klášterci nad Orlicí. Významnou skutečností je vyhlášení území NATURA 2000 (Ptačí oblast Králický Sněžník, Králický Sněžník a Tichá Orlice).

4.2.9. Cestovní ruch

Region, ve kterém leží sdružení obcí Orlicko, má velký rozvojový potenciál pro cestovní ruch a rekreaci především díky přírodnímu bohatství a díky kulturní či historické tradici. Milovníci vojenské historie ocení zejména zpřístupněné opevnění českého pohraničí, vybudované na sklonku 1. republiky. Systém pěších turistických tras dobře propojuje všechny atraktivní místa regionu, a rekreační dostupnosti napomáhá i zprůchodňování Česko – Polské hranice. Cyklisté i lyžaři ocení pravidelné linky cyklobusů/skibusů, které je vyvezou až na vrcholky Orlických hor. Bohužel se stále jeví jako nedostatečná cílená propagace turistických atraktivit a informačních služeb poskytovaných návštěvníkům na místě. Musíme si však uvědomit, že zájmy území, týkající se rozvoje cestovního ruchu, je nutné sladit se zájmy ochrany přírody a krajiny.

4. 3. SWOT analýza DSO Orlicko

Ke zpracování strategického rozvoje Orlicka byla použita SWOT analýza, provedená na daném území. Formulované analytické poznatky jsou členěny podle následujících problémových okruhů.

- Ekonomický rozvoj
- Lidské zdroje
- Infrastruktura
- Životní prostředí

Výsledky SWOT analýzy jsou základem pro stanovení zaměření celé rozvojové strategie regionu. Byly využity pro identifikaci kritických oblastí, jako základ pro formulaci strategických cílů a následně strategických směrů a rozvojových aktivit.

Jednotlivé SWOT analýzy podle vymezených okruhů jsou uveřejněny v tabulkách v Příloze B.

4.4. Strategické vize a globální cíle

Strategie Sdružení obcí Orlicko vychází ze dvou základních strategií mikroregionu. V roce 1999 byl přijat na západní polovině území **Strategický rozvojový plán regionu Orlicko**, kde bylo zahrnuto území všech obcí mimo obcí králické kotliny (Dolní Morava, Červená Voda, Lichkov, Mladkov, Králíky). V roce 2001 byl pak přijat **Program rozvoje Bukovohorské hornatiny a Králické kotliny**, který řešil území králické kotliny a několik obcí, které již spadaly do území řešeného strategií z roku 1999, ale které logicky leží v území Bukovohorské hornatiny.

Strategie řešily tři hlavní rozvojová témata:

- **Rozvoj cestovního ruchu**
- **Dopravní obslužnost regionu**
- **Udržitelný rozvoj venkova**

4.4.1. Rozvoj cestovního ruchu

Cestovní ruch jako „průmysl“ představuje jedno z nejrychleji rostoucích odvětví. Region se musí pokus změnit svůj image tak, aby zaujal všechny věkové generace turistů a oslovil i nové generace rekreatantů. Sdružení si musí uvědomit, že investice do cestovního ruchu nemusí přinést okamžité výsledky. Největší problém v cestovním ruchu daného teritoria je naplnění ubytovacích kapacit mimo hlavní sezóny.

Téma rozvoje cestovního ruchu bylo rozpracováno do těchto záměrů:

- **Infrastruktura pro cestovní ruch**
- **Marketingový plán**
- **Veřejně soukromé partnerství v cestovním ruchu**

4.4.2. Dopravní obslužnost regionu

Pokud chce malá obec do 1000 obyvatel udržet trvalé osídlení, musí zajistit dopravní spojení s okolními městy například v podobě navýšení autobusových spojů. U větších měst či turisticky významných oblastí je nutné vybudování záchytných parkovišť pro osobní auta a v neposlední řadě i výstavba cyklistických stezek.

Téma dopravní obslužnosti regionu bylo rozpracováno do těchto záměrů:

- **Efektivita veřejné dopravy**
- **Dopravní informační systém**
- **Doprava pro cestovní ruch**

4.4.3. Udržitelný rozvoj venkova

Pro přežití obce je nejdůležitější vytváření a zachování pracovních míst, a proto musí aktivně podporovat zakládání nových malých a středních podniků. Obce v daném regionu většinou disponují dostatečným počtem volných ploch, které je však nutné dovybavit chybějící infrastrukturou.

Téma udržitelný rozvoj venkova bylo rozpracováno do těchto záměrů:

- **Udržení života na venkově**
- **Tvorba krajiny**
- **Regulace podpory rozvoje venkova**

Program rozvoje Bukovohorské hornatiny a Králické kotliny dořešil tzv „bílé místo“ v území Sdružení obcí Orlicko, kde nebyla zpracována strategie rozvoje území. Jak již bylo řečeno, tento program rozvoje se týkal pouze obcí: Dolní Morava, Červená Voda, Lichkov, Mladkov a Králíky. Tento strategický dokument obsahoval vymezení prioritních oblastí a definování vize dlouhodobého období a opatření k jejich naplnění.

Prioritní oblasti v podstatě korespondují s rozvojovými tématy a záměry Strategického rozvojového plánu regionu Orlicko.

- **Ekonomický rozvoj**
- **Infrastruktura**
- **Životní prostředí**
- **Lidské zdroje**
- **Mezinárodní spolupráce**

5. Analýza hospodaření dobrovolného svazku obcí

Dobrovolný svazek obcí Orlicko datuje svoji existenci od roku 1992. V počátku se činnost tohoto svazku obcí zaměřila zejména na vypracování kvalitní strategie rozvoje regionu. Důležitost deklarování cílů rozvoje je dána potřebou jednotné strategie rozvoje sdružení v oblastech, které jsou vnímány jako kritické a snaží se je řešit navrženými opatřeními a aktivitami. K tomuto účelu bylo nutno vymezit určité množství finančních prostředků, ale i zajistit pracovníky, kteří se budou zpracováním projektů zabývat. DSO Orlicko se za účelem zpracování projektových záměrů rozhodlo využívat externích služeb specializovaných agentur (Berman Group, REDEA Žamberk s.r.o.).

5.1. Rozpočtové hospodaření

Rozpočet Sdružení obcí Orlicko je sestavován každoročně počátkem roku. Příjmy i výdaje rozpočtu se obvykle pohybují v řádech desítek milionů Kč. (Rozpočet za rok 2007, 2008 a návrh rozpočtu na rok 2009 viz. Příloha C.)

Členové svazku platí základní roční členské příspěvky ve výši 25,- Kč na jednoho obyvatele města nebo obce. Nejvyšší příspěvky platí město Letohrad ve výši 156 500,- Kč a nejnižší obec České Petrovice ve výši 3 850,- Kč. Celkové členské příspěvky činí např. v rozpočtu roku 2009 částku 937 000,- Kč. Kromě základních ročních příspěvků přispívají jednotliví členové účelovými příspěvky na konkrétní projekty, které se jich přímo týkají. V návrhu rozpočtu 2009 je jejich výše odhadována na 6 775 000,- Kč.

V příjmových stránkách rozpočtu se rovněž nacházejí přidělené dotace z národních či evropských zdrojů. Z příložených rozpočtu je však jasně patrné, že získané finanční prostředky se do rozpočtů skutečně promítnou až s několikaletým zpožděním. Při realizaci jednotlivých projektů je tak velmi důležité zajistit financování počáteční výdajů.

Již při zpracovávání projektové žádosti musí žadatel většinou doložit, že disponuje vymezenými prostředky na financování projektu (např. čestné prohlášení jednatelů společnosti, zápisem z jednání zastupitelstva obce o vyčlenění potřebné částky z rozpočtu apod.). Nejčastějším finančním zdrojem krytí bývá bankovní překlenovací úvěr.

Peníze z fondů EU jsou vždy propláceny zpětně (až po ukončení projektu), na zvláštní účet, který si je konečný příjemce povinen zřídit pro platby související s projektem. Platba je uskutečněna na základě předložené žádosti o platbu a po provedení finanční a věcné kontroly ze strany Správce fondu. Bohužel tato kontrola, trvá většinou velmi dlouho, v některých případech i celý rok.

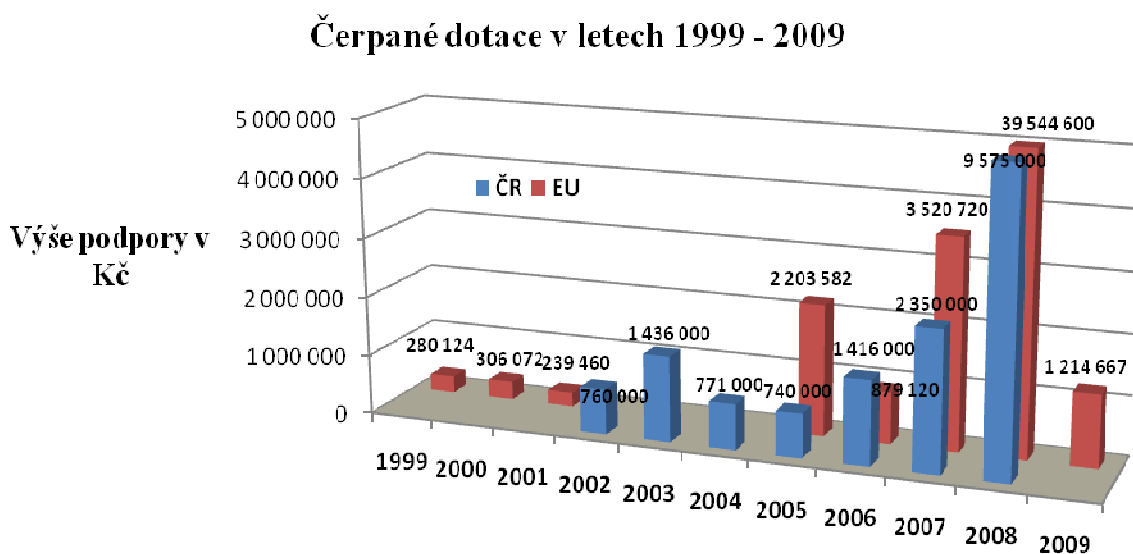
Rozpočtové hospodaření dobrovolného svazku obcí Orlicko se pohybuje v mírně kladných číslech. Výjimkou je rozpočet 2009, kdy je v plánu náročný infrastrukturní projekt cyklotrasy Žamberk – Letohrad, na který si sdružení muselo vzít úvěr 33 000 000,- Kč.

5.2. Analýza využívání dotací

V následující analýze budou zkoumány dotace získané až od roku 1999. (Data o předchozích dotacích z národních zdrojů nebyly získány.) Přehled všech realizovaných dotací je uložen v Příloze D.

5.2.1. Čerpané dotace v jednotlivých letech

V následujícím grafu jsou odděleně zobrazeny celkové dotace přijaté z národních zdrojů a Evropské unie od roku 1999 až po současnost. (V roce 2008 výše přidělených dotací výrazně převyšovala alokaci oproti předešlým rokům. Proto byla pro lepší přehlednost maximální hodnota měřítka grafu upravena tak, aby vypovídací hodnota v ostatních letech byla co nejvyšší.)

Z přiloženého grafu je patrné, že v prvních třech letech byly získány dotace pouze z Evropské unie v rámci předvstupního období. V roce 1999 obdrželo Sdružení obcí Orlicko 3 dotace z programu Phare CBC Fond malých projektů v celkové výši 10 774,- EUR (V grafu bylo pro možnost srovnání použit kurz 26,- Kč/EUR.) V následujícím roce byla ze stejného programu získána dotace na projekt Propagace turistiky pohraničí Klodsko – Orlicko ve výši 11 772,- EUR (306 072,- Kč). V roce 2001 činila dotace na projekt Studie využití vrcholu Kralického

Sněžníku pro rozvoj cestovního ruchu 9 210,- EUR (239 460,- Kč), opět získáno z programu Phare.

V dalších třech letech bylo naopak čerpáno pouze z národních zdrojů, a sice zejména z Programu obnovy venkova, pomocí grantových dotací a z grantů kanceláře hejtmána Pardubického kraje. V roce 2002 se podařilo Sdružení obcí Orlicko získat dotace na 3 projekty, v následujícím roce na 8 projektů a v roce 2004 byly dotace rozděleny mezi 7 projektů. Nejnákladnějším projektem v těchto letech se stal projekt Na běžkách Orlickem – technické zabezpečení s výší příspěvku 765 000,- Kč.

Od roku 2005 se daří Sdružení obcí Orlicko získávat dotace, jak z národních zdrojů, tak z Evropské unie. V roce 2005 byl z Iniciativy Společenství INTERREG III A podpořen 1 projekt s názvem „Orlicko – Kladsko, Vše a ještě více“, ve výši 2 203 582,- Kč. Šest projektů bylo financováno z národních zdrojů, převážně s pomocí Programu obnovy venkova.

V roce 2006 se sdružení podařilo získat dotaci na 2 projekty z programu INTERREG III A. Z národních zdrojů byly získány finanční prostředky na celkem 8 projektů v celkové částce 1 416 000,- Kč, kdy nejčastěji využívaným programem byl opět Program obnovy venkova.

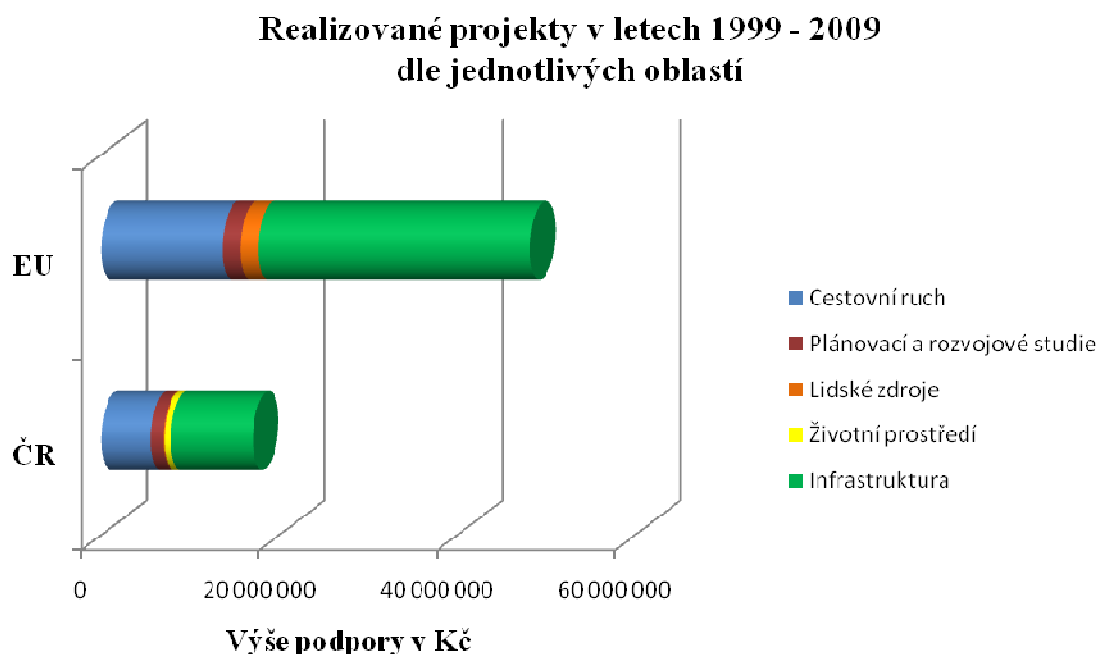
Nejúspěšnějším rokem Sdružení obcí Orlicka z pohledu počtu získaných dotací, se stal rok 2007, kdy bylo získáno celkem 12 příspěvků (5 ze zdrojů EU, 7 z národních zdrojů).

V roce 2008 se podařilo získat 2 dotace z Regionálního operačního programu na velké investiční projekty, a to 30 500 000,- Kč na výstavbu cyklostezky Žamberk – Letohrad a 8 470 000,- Kč na „Objekt informačního a sociálního zázemí lyžařské běžecké oblasti Buková hora – Suchý vrch“. Kromě této finanční podpory získalo sdružení ještě 1 dotaci z Fondu mikroprojektů v rámci OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko, 2 dotace z Programu obnovy venkova a dále 9 000 000 Kč ze Státního fondu dopravní infrastruktury, rovněž na cyklostezku Žamberk-Letohrad.

Pro rok 2009 bylo zatím rozhodnuto pouze o jedné dotaci z Regionálního operačního programu, která by částkou 1 214 667,- Kč měla podpořit projekt „Na běžkách Orlickem“.

Z níže uvedeného grafu vyplývá, že velká část finančních prostředků z národních či evropských zdrojů plynula do oblasti infrastruktury a cestovního ruchu.

Z Evropské unie bylo podpořeno celkem 7 projektů s tematikou cestovního ruchu. Jednalo se například o výstavbu informačního a sociálního zázemí, propagační materiály či výstavbu infrastruktury cestovního ruchu. V oblasti infrastruktury byl podpořen 1 velký projekt na výstavbu cyklostezky Žamberk-Letohrad. Na plánovací a rozvojové studie bylo čerpáno 7 dotací. Do této kategorie můžeme zařadit např. přípravu dokumentace, studie proveditelnosti, programy rozvoje apod. Dva projekty byly orientovány na problematiku lidských zdrojů. Tyto finanční prostředky byly použity na konferenci a školení zaměstnanců.

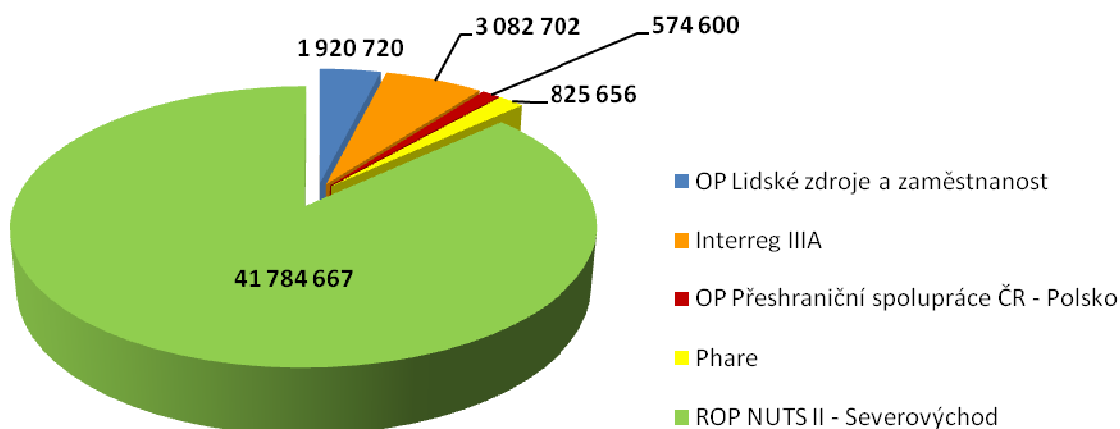
Díky finanční podpoře z národních zdrojů bylo realizováno 23 projektů v oblasti cestovního ruchu. Projekty byly orientovány zejména na údržbu malých památek, budování cyklostezek a lyžařských běžeckých tratí či budování turistických a informačních center. V oblasti plánovacích a rozvojových studií bylo financováno 12 projektových záměrů. V oblasti lidských zdrojů byly z národních zdrojů dotovány 2 konferenční projekty. Životní prostředí bylo podpořeno rovněž dvěma projekty, zaměřenými na zkvalitnění ovzduší. Infrastruktura byla rozvíjena díky 3 projektům,

které pomohly zajistit plynofikaci obcí, výstavbu komunikace Pod Černým lesem v Žamberku a spolufinancovaly výstavbu cyklostezky Žamberk-Letohrad.

5.2.2. Čerpané dotace dle zdrojů financování

Pokud bychom se zaměřili na zdroje podpory, můžeme rozlišovat mezi jednotlivými programy. Následující graf znázorňuje členění evropských zdrojů.

**Podpora z evropských zdrojů dle jednotlivých programů
(v Kč)**

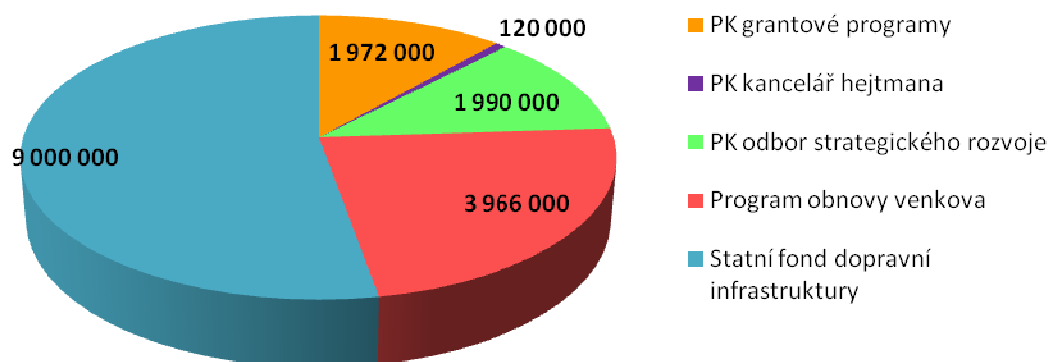

Největší část finanční prostředků byla získána díky Regionálnímu operačnímu programu NUTS II – Severovýchod (7 projektů). Z Operačního programu Lidských zdrojů a zaměstnanosti byl podpořen jeden projekt. Z ostatních programů EU byly využity programy přeshraniční spolupráce a to jak v předvstupním období – program Phare (5 projektů), zkráceném programovacím období – Iniciativa Interreg IIIA (3 projekty), tak v novém programovacím období - Operační program Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko (1 projekt).

96 % bylo hrazeno z prostředků Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF), pouhá 4 % byla financována z Evropského sociálního fondu (ESF).

Pokud se podíváme na členění v oblasti národních zdrojů, dostaneme k dispozici následující graf.

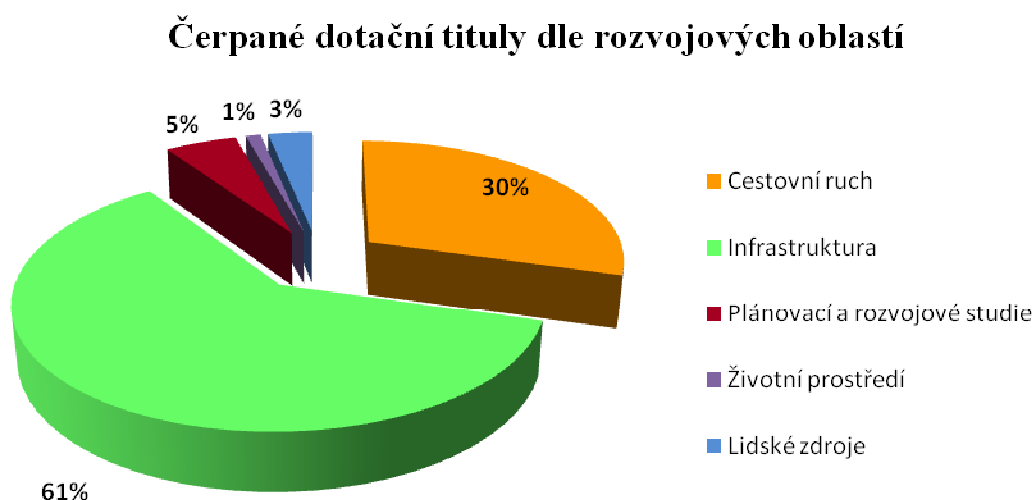
Podpora z národních zdrojů dle jednotlivých programů (v Kč)

Více než polovina finančních prostředků byla dotována Statním fondem dopravní infrastruktury. Další čtvrtina finančních prostředků byla získána z Programu obnovy venkova, díky kterému bylo realizováno 19 projektů. 14 projektů bylo uskutečněno v rámci grantových programů Pardubického kraje, 2 projekty byly podpořeny kanceláří hejtmána a 6 projektů odborem strategického rozvoje kraje.

5.2.3. Čerpané dotace dle rozvojových oblastí

S přihlédnutím k celkové orientaci všech projektů (bez ohledu na zdroj financování) je z níže uvedeného diagramu patrné, že převážná většina finanční prostředků byla použita k rozvoji infrastruktury (61%). 30 % alokovaných financí bylo použito k podpoře cestovního ruchu. Zbylá procenta byla rozdělena mezi oblast Životního prostředí (1%), Lidských zdrojů (3%) či Plánovacích a rozvojových studií (5%). Poslední jmenované rozvojové oblasti byla věnována pozornost zejména v předvstupním programovacím období, kdy bylo nutné nejprve vypracovat nejrůznější rozvojové strategie či studie.

Pozn.: Za účelem čerpání z programu Leader ČR byl založen nový právní subjekt - Místní akční skupina Orlicko, které se podařilo získat podporu z tohoto programu v letech 2006 a 2007. Toto sdružení je geograficky naprosto shodné s územím DSO Orlicko, ale vzhledem k tomu že se jedná o jiný právní subjekt, nebyly získané prostředky do analýzy zahrnuty.

6. Přínos sdružení k regionálnímu rozvoji daného teritoria

6.1. Důvody sdružování

Dobrovolná sdružení obcí vznikají za účelem získávání finančních prostředků na řešení společných zájmů, problémů a projektů v daném regionu. Obce nebo města přistupují k sdružování z několika důvodů.

V první řadě je to složitá orientace v problematice čerpání dotací. Příprava a realizace projektů je bezpochyby náročnou činností, ať už administrativně či časově. Na kvalitním řízení, realizaci a ukončení projektu z velké části závisí splnění požadovaných kritérií, podmínek a cílů projektu. A nejedná se jen o vlastní realizaci projektu, ale i o problematiku zadávání veřejných zakázek, splnění podmínek publicity, finanční řízení projektu, další nutné činnosti vedoucí k řádnému ukončení projektu, jeho vyúčtování, kontrolu poskytovatele dotace a případné další kontroly pověřených orgánů. Jedná se o velmi důležitou a zodpovědnou činnost, kdy je nutno vytvořit realizační či řídicí tým s jasnou dělbou kompetencí a odpovědností.

Starostové malých obcí si pod opatřeními či prioritami jednotlivých programů často nedokáží představit konkrétní podobu projektu, který by mohli pro rozvoj své obce použít. Dalším problémem malých obcí jako žadatelů o dotace je skutečnost, že mnohdy nejsou schopny dosáhnout finanční hranice projektu. Sdružování do různých dobrovolných svazků tak obcím může přinést zvýšení šancí k získání finančních prostředků z různých zdrojů a celkové snížení nákladů na zpracování projektu. Pro lepší demonstraci výhod, které plynou se společného žádání o dotace, popíšeme modelovou situaci na příkladu. Sdružení obcí připravuje v současnosti žádost o dotaci z Regionálního operačního programu na projekt „Volnočasová infrastruktura obcí Orlicko – Hřiště pro děti ve městech“. Do tohoto projektu se přihlásilo osm členů sdružení. Pokud by byla projektová dokumentace a žádost zpracována hromadně za DSO Orlicko, náklady by činily cca 200 000,- Kč. Pokud by každá z těchto obcí žádala samostatně, náklady na každý jednotlivý návrh projektu a dokumentaci by byly cca ve výši 100 000,- Kč. Celkové náklady jednotlivých obcí by se tedy pohybovaly okolo 800 000 Kč, což je čtyřikrát více než při společné

žádosti. Nemluvě o tom, že při jednotlivé žádosti hrozí mnohem větší nebezpečí neúspěchu ve výběrovém řízení.

Z výše uvedených skutečností vyplývá logický důvod sdružování malých obcí do různých svazků a akčních skupin. Obce se obvykle zapojují do několika celků současně a pouze vyčkávají, které „členství“ jim přinese větší užitek. Společná spolupráce má základní cíl a to zlepšit životní úroveň obyvatelstva v daném mikroregionu, tudíž i v dané obci.

V rámci úspěšného fungování sdružení obcí je třeba především dbát na neustálou spolupráci a úzký kontakt mezi obcemi v daném teritoriu. Je nezbytné, aby si všichni členové svazku byli rovni a nedocházelo ke zvýhodňování/znevýhodňování některých členů nad jinými. Důležitou činností ve svazku obcí by mělo být poznávání potřeb a problémů všech členských obcí a usilovat o jejich společné řešení. Je nutné, aby si sdružení společně vytyčilo jasné cíle, se kterými budou seznámeny všechny obce.

6.2. Řízení a hospodaření svazku

Sdružení obcí Orlicko je dlouhodobě fungující svazek obcí, který si postupem času vydobyl významnou pozici v regionálním rozvoji. Jeho stabilitu prověřil vstup do EU a změny v jednotlivých zastupitelstvech napříč volebními obdobími. Trvalá existence svazku svědčí o silné vůli spolupráce členských obcí. Získané zkušenosti z hospodaření jsou aplikovány do dalších let a přidělení finanční prostředky jsou plně využívány ku prospěchu většiny obcí.

Přesto některé členské obce mají určité výhrady k hospodaření svazku. Jedná se například o výši členských příspěvků v poměru k celkovým rozpočtům daných obcí. Malé obce, jsou totiž nuceny přispívat daleko větší část v poměru ke svému rozpočtu, než například obce s větším počtem obyvatel, které poměrově přispívají mnohem méně.

Tuto situaci se snaží, vyřeší svazek následovně. „Bohatší“ členové svazku přispívají nad rámec rozpočtu různými účelovými dotacemi na specifické projekty. Tato skutečnost se dá ukázat na konkrétním příkladě, kdy svazek žádal o dotaci na nákup rolby pro údržbu běžeckých tratí. Přestože tento technický prostředek, byl pro

podporu cestovního ruchu velmi důležitý, nebyla tato dotace sdružení přidělena. Proto někteří členové, kterým měla rolba pomoci, přispěli formou účelového příspěvku, tak aby se rolba mohla zakoupit na leasing a přitom nezatížila finanční rozpočty členů, kterým nákup rolby nepřináší efektivní užitek.

Dalším problémem ve sdružení všeobecně bývají volební období u obcí a měst. V každém volebním období se mění zastupitelstvo obce a jeho členové se snaží zaujmout voliče tím, že se snaží získat dotace na velké projekty například v oblasti infrastruktury. Od těchto projektů očekávají okamžitý efekt a zalíbení se voličům. Těmto krokům se sdružení snaží vyvarovat. Nejenže dochází k velkému zadlužování sdružení, ale také k neefektivnosti a vysokému procentu neúspěchu při žádání o dotace.

Při získávání dotací na historické památky sdružení často naráží na „problém vlastnictví“. Aby totiž mohla být žádána dotace na určitý projekt, musí být předmět projektu ve vlastnictví žadatele. Bohužel většinu památek v současnosti vlastní církve nebo stát, v horším případě nemá vlastníka žádného. I přes tuto skutečnost se DSO Orlicko daří získávat finanční prostředky na opravy drobných památek, a to jen díky vstřícnosti Pardubického kraje, který přispívá dotacemi na malé památky sdružení, i když je nemá ve svém vlastnictví. Opravené památky přilákají turisty a zároveň zachovávají kulturní dědictví mikroregionu.

Každý projekt, na který sdružení žádá dotaci je velmi časově a hlavně administrativně náročný. Jednotlivé projekty jsou schvalovány komisí svazku, která se schází jednou za několik týdnů a schvalovací proces jednoho projektu trvá i 6 – 8 měsíců, což je velká časová prodleva. Sdružení může podporovat pouze tolik projektů, kolik jich dokáže administrativně zpracovat a finančně zajistit pomocí překlenovacích úvěrů.

6.2. Plnění rozvojových strategií

Sdružení obcí Orlicko má vytyčené tři základní cíle: cestovní ruch, udržitelný rozvoj venkova a zkvalitnění veřejné dopravy. Tyto tři základní cíle se staly roku 1998 prioritami svazku. Z výše uvedených grafů je patrné, že čerpané dotační tituly (z hlediska jejich počtu) byly směřovány především do oblasti cestovního ruchu.

Tato situace je způsobena jednak geografickou polohou a rozvojovým potenciálem regionu v oblasti turistických služeb a také finančními možnostmi sdružení.

Při vytváření projektů směřujících do oblasti cestovního ruchu, je důležité, aby si všichni členové uvědomili, že tento druh investic nepřináší okamžitý efekt a přínos. Získané prostředky a následná realizace projektů přináší regionu prospěch až za několik let. Investice do cestovního ruchu se neprojevují hmotnými statky jako je např. průmyslová hala nebo dopravní infrastruktura. Výsledky se mohou odrazit například v podobě zvýšení zaměstnanosti v oblasti cestovních služeb nebo zvýšením turistické návštěvnosti regionu, která sebou přináší peníze do obecních rozpočtů. Oblast cestovního ruchu je zároveň jedinou společnou aktivitou, která zasahuje celé teritorium a je orientována na co největší počet členských obcí. Projekty týkající se například propagace turistických aktivit jsou tedy chápány jako nejvhodnější, protože mohou prezentovat a tedy podpořit celý mikroregion a jednotlivé obce jsou schopny a ochotny se dohodnout na společné realizaci.

Orientace projektů na oblast cestovního ruchu však vytváří i určité neshody uvnitř svazku. Z polohy obcí a měst ve sdružení je viditelné, že někteří členové jsou položeni výše v horách jako např. Jablonné nad Orlicí či Králíky a někteří naopak v nížinách či u řek, jako například Záchlumí nebo Písečná. Většina dotací, které se podařily svazku získat na rozvoj cestovního ruchu, připadají právě do oblasti hor nebo zimních aktivit. Někteří členové sdružení, mezi které patří například výše zmíněné Záchlumí, se tak považují za znevýhodněné obce, protože nemají předpoklady pro zimní cestovní ruch a mají pocit, že tyto projekty jim nijak nepřispívají v rozvoji. Při založení Sdružení měst a obcí Orlice bylo ve svazku 37 členů a právě z důvodu neshody v oblasti orientace na cestovní ruch, některé obce svazek opustily. Tito „bývalí“ členové svazku měly dojem, že členství ve sdružení jim nepřináší okamžitý efekt ale pouze zvýšené výdaje v podobě členských příspěvků.

Z těchto událostí se svazek poučil a v současné době se snaží o určitou formu kompenzace postiženým členům, např. v podobě propagace na svých webových stránkách, vybudováním a značením cyklotras a turistických stezek, propagací místních památek apod. Sdružení se snaží prezentovat na různých veletrzích

cestovního ruchu, kde se pokouší upozornit na kulturní a přírodní památky všech členských obcí, aby tak nalákalo turisty i do okrajových oblastí mikroregionu.

Ostatní oblasti, jako je rozvoj venkova nebo zkvalitnění veřejné dopravy, nebyly v dosavadním působení sdružení výrazně podporovány. To bylo způsobeno zejména tím, že tento druh aktivit je vždy orientován pouze na úzký cílový okruh členů, např. rekonstrukce dopravní komunikace mezi 2 obcemi. Tyto projekty tak nejsou mezi obcemi příliš vítány, protože přinášejí užitek pouze daným členům, kterých se projektový záměr týká. Kromě toho, tento druh projektů je finančně náročnější a sdružení se při takových projektech musí výrazně zadlužovat. O dotace v oblasti zlepšení infrastruktury si tak obce žádají většinou samostatně. Výjimkou je dotace na vybudování cyklostezky spojující města Žamberk a Letohrad, která byla svazku přidělena v roce 2007. Tento jednorázový projekt svou výší výrazně překračuje obvyklou výši dotačních titulů, čímž značně ovlivňuje celkovou analýzu.

V blízké době se DSO Orlicko, chystá k úpravě strategického plánu rozvoje. Rozvojové materiály z roku 1998 jsou zastaralé a jejich aktualizace je důležitou podmínkou pro úspěšné čerpání dotačních titulů v následujících letech.

6.3. Získané zkušenosti

Pro čerpání dotačních titulů je nezbytná volba vhodného programu, výběr projektu a jeho následná příprava a realizace. Sdružení obcí Orlicko si na tuto činnost najalo specializovanou firmu REDEA s.r.o., se sídlem v Žamberku. Tato symbióza přináší několik výhod. Firma REDEA s.r.o. má veliké renomé, podpořené značnými zkušenostmi, které dokáže uplatnit při prosazování projektů v zájmu sdružení. Soukromá firma je motivována finanční odměnou, která jí náleží za přidělené dotace, a proto maximalizuje svoji snahu. Sama aktivně navrhuje projekty, dodává dokumentaci a realizuje celý proces podání žádosti.

Svazek obcí Orlicko, dříve Sdružení měst a obcí Orlice, patří k nejstarším sdružením v ČR a tato skutečnost funguje jako výrazný argument při získávání

dotací. Stálost a důvěryhodnost svazku často pomáhá zvítězit v silném konkurečním boji.

Další významnou předostí Sdružení obcí Orlicko je fakt, že se snaží vybírat pouze takové projekty, u kterých má reálnou šanci uspět. Nepouští se do velkých infrastrukturních projektů s vysokou finanční základnou, kterou není schopna předem zafinancovat a neplýtvá finančními prostředky na projekty, kde je jen malá šance uspět. Právě proto má tento svazek více jak 90%tní procento úspěšnosti v podaných projektech.

U těch projektů, které se nepodařilo Sdružení obcí Orlicko realizovat, to nebylo z důvodu špatné administrativy nebo naplánováním projektu. Neúspěch byl zpravidla způsoben chybou třetího subjektu (např. pozdní dodání projektových materiálů polskou stranou, v rámci programu česko – polské spolupráce).

Sdružení obcí Orlicko se podařilo za dobu své existence realizovat celkem 59 projektů v celkové výši 65 236 345,- Kč. Větší část dotačních prostředků byla získána ze zdrojů EU (cca 48 mil. Kč), z národních zdrojů bylo dotováno cca 17 mil. Kč. Je však důležité si uvědomit, že tento poměr výrazně zkresluje dotace na cyklostezku Žamberk-Letohrad z roku 2008 v částce 30,5 mil. Kč.

V počátcích své existence byla pozornost sdružení věnována zejména stanovení základních priorit, cílů a vypracování rozvojových strategií, do nichž také směřovala značná část získaných dotačních prostředků v letech 1999 - 2001. V posledních letech je sdružení velice úspěšné v získávání dotací od kraje nebo Evropské unie a každý rok má v plánu získat více projektů s vyšší finanční náročností projektů.

7. Závěr

Cílem této práce bylo analyzovat Sdružení obcí Orlicko, získat přehled o využívání nástrojů regionální a strukturální politiky a zhodnotit význam daného svazku pro rozvoj dané oblasti.

Sdružení obcí Orlicko bylo založeno za účelem řešení společných zájmů v oblasti rozvoje cestovního ruchu a turistiky, veřejné dopravy a udržitelného rozvoje venkova. Úkolem svazku tedy bylo i získávání finančních prostředků na řešení těchto společných zájmů a zpřístupnění dotací z evropských i národních zdrojů zejména malým obcím. Tento účel byl za jeho dosavadní činnost dozajista splněn. Projekty realizované v letech 1999-2009 přinesly do území nemalé finanční prostředky, které znamenaly významnou podporu pro rozvojový potenciál regionu. Realizovány byly projekty v oblasti cestovního ruchu, podpory zaměstnanosti, životního prostředí, rozvoje kultury a sportu či zkvalitnění turistické infrastruktury.

Podářilo se naplnit strategické cíle formulované v rámci Strategie rozvoje Sdružení obcí Orlicko, zejména v oblasti rozvoje cestovního ruchu. V rámci rozvoje rekreace a turismu bylo na území svazku za pomoci evropských a národních zdrojů zřizeno informační a vzdělávací centrum Červenovodské sedlo. Významná část dotačních prostředků plynula na tvorbu a provoz lyžařských běžeckých tratí. Byla také získána řada dotací na propagační materiály týkající se regionu.

V oblasti lidských zdrojů, bylo uspořádáno několik konferencí za účelem zlepšení komunikace a spolupráce mezi jednotlivými členy sdružení. Díky finanční podpoře z Evropského sociálního fondu bylo možno zajistit vzdělávací program se změřením na komunikační dovednosti zaměstnanců obecních městských úřadů.

V oblasti infrastruktury dochází pomalu k odstraňování rozvojových překážek, v současnosti se pracuje na realizaci velkého investičního projektu výstavby cyklostezky v úseku Žamberk – Letohrad.

Všechny tyto oblasti jsou pro rozvoj mikroregionu klíčové a jejich společná realizace je velkým příslibem v oblasti turismu a rozvoje podnikání. Byly čerpány zejména prostředky z Evropského fondu regionálního rozvoje, Státního fondu dopravní infrastruktury a Programu obnovy venkova.

Celkem bylo za sledované období 1999 – 2009 prostřednictvím Sdružení obcí Orlicko uskutečněno 59 projektů v celkové výši 65 236 345,- Kč. Všechny podpořené projekty byly realizovány, nebo jejich realizace v současné době probíhá. Pro rozvoj daného regionu měla výše přidělených podpor velký význam. Projekty by se bez finanční pomoci z evropských a národních zdrojů jen těžko realizovaly. Pro budoucí činnost svazku lze pouze doporučit využívání i jiných fondů či operačních programů a dále také vyvinout snahu o podpoření obcí, které z evropských zdrojů dosud nečerpaly.

Je důležité si však uvědomit, že pouhé finanční prostředky nemohou bez aktivního zapojení všech zúčastněných podpořit regionální rozvoj. V mnoha případech je mnohem důležitější právě faktor spolupráce mezi jednotlivými obcemi. Pouze neustálá komunikace, snaha o navázání nových partnerství, plánování společných cílů a jejich postupné naplňování může pomoci v harmonickém a vyváženém rozvoji daného teritoria.

V rámci nového programovacího období 2007-2013 se otevírají nové možnosti pro čerpání finančních prostředků z Evropské unie. Široké spektrum dotačních programů, jak evropských, tak národních, spolu se získanými zkušenostmi Svazku obcí Orlicko v budoucnu jistě přinesou další finanční prostředky pro jeho celkový rozvoj.

8. Použitá literatura

Monografické publikace:

BLAŽEK, J. – UHLÍŘ, D. *Teorie regionálního rozvoje*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2002. 211 s. ISBN 80-246-0384-5.

Delegace Evropské unie. *Průvodce fondy Evropské unie*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2006. 237 s.

HUDEČKOVÁ, H. – LOŠŤÁK, M. – ŠEVČÍKOVÁ, A. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2007. 193 s. ISBN 978-80-213-1413-9.

Kolektiv autorů. *Strukturální fondy EU*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2004. 196 s.

Kolektiv autorů. *Vstupte do světa fondů EU*. Praha: Všeobecná obchodní společnost, Ministerstvo životního prostředí ČR, 2004. 132 s.

Kolektiv autorů. *Iniciativa Společenství INTERREG IIIA*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2004. 75 s.

Kolektiv autorů. *Strategie rozvoje Sdružení obcí Orlicko*. Berman Group, Inc., Prosinec 1998.

Kolektiv autorů. *Strategie místního rozvoje regionu Orlicko*, REDEA Žamberk s.r.o., 2006

PUTNAM, R. *Making Democracy Work: Civic Tradition in Modern Italy*. Princeton: Princeton University Press, 1993.

MLČOCH, P. – MACHONIN, P. – SOJKA, M. *Ekonomické a společenské změny v české společnosti po roce 1989 : (alternativní pohled)*, 1. vyd . Praha: Karolinum, 2000. 273 s. ISBN 80-246-0119-2 .

VAZ, T. – NIJKAMP. E. – NIJKAMP. P. *New European rurality: strategies for small firms*. 1. vydání. Ashgate: Aldershot, 2005. 291 s. ISBN 0-7546-4536-3.

VILAMOVÁ, Šárka. *Jak získat finanční zdroje Evropské unie*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2004. 196 s. ISBN 80-247-0828-0.

VILAMOVÁ, Šárka. *Čerpáme finanční zdroje Evropské unie - praktický průvodce*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2005. 200 s. ISBN 80-247-1194-X.

Legislativní dokumenty:

Zákon č. 248/2000 Sb. ze dne 9. 8. 2000 o podpoře regionálního rozvoje. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73, s. 3549-3554.

Zákon č. 250/2000 Sb. ze dne 9. 8. 2000 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73, s. 3557-3567.

Zákon č. 128/2000 Sb. ze dne 15. 5. 2000 o obcích. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 38, s. 128-130.

Usnesení vlády České republiky ze dne 17. května 2006 č. 560 ke Strategii regionálního rozvoje České republiky pro léta 2007-2013. Ministerstvo pro místní rozvoj. Dostupné také z WWW:

<http://www.mmr.cz/upload/files/Regionalni%20politika/uv_560.doc>

Internetové stránky:

Server Ministerstva pro místní rozvoj ČR [online]. [cit. 2008-03-31] Dostupné z WWW: <<http://www.mmr.cz/>>

ANDRÝSEK, Petr. Stránky MMR věnující se strukturálním fondům [online]. [cit. 2008-03-12] Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/operacni-programy-2007-2013>>

Stránky Euroregionu Glacensis [online]. [cit. 2008-03-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.euro-glacensis.cz/new/index.html>>

Stránky Pardubického kraje [online]. [cit. 2008-03-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.pardubickykraj.cz/>>

9. Přílohy

Příloha A - Hlavní vývojové etapy regionálního rozvoje a regionální politiky

Obecný přístup	Převažující teorie regionálního rozvoje	Regionální politika
neoklasický (1920-1940)	teorie regionální rovnováhy (zejména tzv. neoklasické metody)	základní koncept – „dělníci za práci“, používány nástroje zvyšující mobilitu pracovních sil
keynesiánský (1950-1975)	teorie regionální nerovnováhy (např. teorie kumulativních příčin, teorie pólů růstu)	„práce za dělníka“, nástroje podporující příliv investic ze soukromého i veřejného sektoru do problémových regionů (investiční dotace, relokační instituce)
neomarxistický (1970-1985)	teorie regionální nerovnováhy (např. teorie nerovné směny)	návrhy na opatření neomarxisté neformulovali: v některých socialistických zemích byla regionální politika velmi účinná (např. v bývalé ČSSR), ale za cenu ztráty ekonomické výkonnosti a vnější konkurenceschopnosti celého státu
neoliberální (1975-)	teorie regionální rovnováhy i nerovnováhy (např. nová teorie růstu, teorie závislosti na zvolené cestě)	„podpora lokální iniciativy“, podpora malých a středních firem, decentralizace kompetencí, deregulace opatření
Institucionální (1980-)	teorie regionální nerovnováhy (např. teorie průmyslového okrsku, teorie učících se regionů)	„spolupráce a inovace“, podpora malých a středních firem, šíření inovací, networking, gradualistická proměna místních institucí založených na učení

Zdroj: upraveno podle Blažka 1999a

Příloha B – SWOT analýza dle problémových oblastí

SWOT ANALÝZA Sdružení obcí Orlicko	OBLAST - EKONOMICKÝ ROZVOJ
<p style="text-align: center;">SILNÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • existence několika firem střední velikosti se zájmem o rozšíření činnosti • rozvoj sektoru služeb • potenciál pro produkci biopotravin s možností dalšího rozvoje • stabilizované subjekty působící v zemědělství • vysoký potenciál kulturního a historického dědictví • existence unikátního systému předválečného opevnění • lokální existence potenciálních rozvojových ploch s poměrně příznivou cenou pozemků • potenciál pro rozvoj cestovního ruchu včetně agroturistiky a venkovské turistiky • nárůst počtu ubytovacích kapacit a zkvalitnění poskytovaných služeb • udržovaná síť turisticky značených pěších cest, cyklotras a tras pro lyžařskou turistiku • v území leží dvě největší střediska zimních sportů v Pardubickém kraji 	<p style="text-align: center;">PŘÍLEŽITOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozvoj informačních technologií • diverzifikace zemědělské výroby • orientace potenciálních odběratelů (trhu) na zvyšování podílu biopotravin v jídelníčku • využití vysokého kulturně historického bohatství • rozvoj středisek zimních sportů zvýšením míry využívání stávajících ubytovacích kapacit mimo sezóny • rozšíření a prohloubení přeshraniční spolupráce • možnosti podpory z fondů a iniciativ EU • kvalitnější využití zásob nerostných surovin (stavební kámen a mramor) a dřeva s rozvojem zpracovatelského průmyslu • cílená podpora rozvoje cestovního ruchu ze strany kraje, České republiky a EU
<p style="text-align: center;">SLABÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • nízká úroveň komunikace veřejného a soukromého sektoru v oblasti rozvoje malého a středního podnikání • úbytek pracovních příležitostí související s útlumem některých výrobních činností (textilní průmysl) • malá nabídka zainvestovaných pozemků a ploch k okamžité nabídce pro rozvoj podnikání a výstavbu bydlení • nedostupnost pozemků vhodných k rozvoji z jiných důvodů (vlastnictví apod.) • nedostatečné turistické zázemí k ubytovacím kapacitám (hřiště, bazény, doplňkové služby) • nižší podíl zaměstnanosti v cestovním ruchu v celostátním a evropském měřítku • dosud nízká nabídka ucelených produktů cestovního ruchu 	<p style="text-align: center;">HROZBY</p> <ul style="list-style-type: none"> • růst byrokracie při získávání finančních zdrojů k rozvoji podnikání • dopad členství v EU na zemědělskou politiku ČR • protirůstová celní opatření a s tím spojená konkurenceschopnost místní produkce • fundamentální přístup k ochraně životního prostředí • nedostatečná podpora malého a středního podnikání • podcenění významu cestovního ruchu jako předmětu podnikání a zdroje místních pracovních sil • nevytvoření podmínek pro rozšíření nabídky nemovitostí (objektů i pozemků) vhodných pro podnikání

SWOT ANALÝZA Sdružení obcí Orlicko	OBLAST - LIDSKÉ ZDROJE
<p style="text-align: center;">SILNÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • příznivá věková struktura obyvatelstva (podíl dětské složky vůči poproduktivní složce obyvatelstva) • dostatečná síť zařízení základní zdravotní péče • dostatečná nabídka předškolních zařízení a zařízení základního školství • dostatečná nabídka sítě sociálních služeb pro seniory 	<p style="text-align: center;">PŘÍLEŽITOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • možnost realizace rozvojových priorit za podpory fondů EU • zvýšení podpory činnosti nevládních neziskových organizací, spolků a sdružení • oživení muzejnictví a vzdělávacích akcí • využití potenciálních předválečných tradic • podpora identifikace obyvatelstva s územím Orlicka • rozvoj občanské společnosti • podpora práce s kulturním dědictvím Orlicka
<p style="text-align: center;">SLABÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokles počtu obyvatelstva v některých obcích za posledních 10 let • nízká hustota osídlení (průměr 76 obyv./km², výjimka Jablonné n.O. 713 obyv./km²) • roztržitá sídelní struktura s vysokým podílem rozvolněné až rozptýlené zástavby • vysoká míra nezaměstnanosti (zejména Králicko) • nedostatek kvalifikované pracovní síly • nižší úroveň občanské vybavenosti v některých obcích a sídlech • nedostatečná provázanost krizových a poplachových plánů 	<p style="text-align: center;">HROZBY</p> <ul style="list-style-type: none"> • přetrvávající nedostatečný lokální patriotismus dosídlené části obyvatelstva • rostoucí dlouhodobá nezaměstnanost • snižování kupní síly obyvatelstva • zhoršování věkové struktury obyvatelstva - odchod mladé generace po ukončení studií mimo region • zvyšování podílu trvale neobydlených bytů (využívané pro rekreaci, neobydlené, obydlí přechodně, nezpůsobilé k bydlení)

SWOT ANALÝZA Sdružení obcí Orlicko	OBLAST - INFRASTRUKTURA
<p style="text-align: center;">SILNÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • hustá silniční síť v řešeném území • hraniční přechody na turistických stezkách (Petrovičky-Kamienczyk, Horní Morava-Jodlów, Králický Sněžník-Snieżnik) • silniční a železniční přechod do Polské republiky • napojení většiny objektů na veřejný vodovod • dostatečné pokrytí území radiovým signálem a signálem mobilních telefonů • kompletní kanalizační systém a ČOV v Králikách, Jablonném nad Orlicí, Letohradě a Žamberku • zpracované základní dokumentace pro výstavbu sítě cyklostezek 	<p style="text-align: center;">PŘÍLEŽITOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlepšení dopravní dostupnosti v důsledku realizace výstavby rychlostní komunikace R/35 (přivaděče) a uvažované rychlostní silnice R/43 • napojení na železniční koridor, elektrifikace železniční tratě Týniště-Hanušovice • zvýšení limitu propustnosti silničního hraničního přechodu do Polské republiky pro nákladní přepravu na kategorii bez omezení hmotnosti • zvýšení míry využívání potenciálu obnovitelných zdrojů energie (biomasa, vodní energie, sluneční energie) • relativní zlevnění výroby energie z biomasy po vstupu do EU získáním podpory na vstupní investice • realizace projektu Čisté ovzduší Orlických hor • realizace systému cyklostezek s napojením na vnitrozemí Pardubického kraje
<p style="text-align: center;">SLABÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • nedostatek parkovacích ploch v nástupech k turistickým atraktivitám • vedení silnic I. a II. třídy nemá výraznější dopravní význam s ohledem na širší vazby • parametry a technická kvalita silniční sítě nedovolující zvýšení standardu dopravy • nedostatečná obslužnost veřejnou hromadnou dopravou mimo pracovní dny • nedostatečné pokrytí některých lokalit TV signálem • pouze sporadické napojení objektů na ČOV v obcích do 2000 ekvivalentních obyvatel • značná členitost území znesnadňující rozvoj technické infrastruktury 	<p style="text-align: center;">HROZBY</p> <ul style="list-style-type: none"> • neřešení špatné dopravní dostupnosti některých sídel (zejména v zimním období) • dlouhodobá stagnace v řešení dopravní přístupnosti severní části řešeného území a prostupnost hraničního přechodu bez omezení • rychlý rozvoj silniční dopravy na úkor kvality dopravních tras • další omezování provozu hromadné dopravy • stagnace v řešení zneškodňování odpadních vod v obcích do 2000 ekvivalentních obyvatel • pomalé zkvalitňování technického stavu rozvodných elektrických vedení NN ve většině obcí • nezajištění dostatečné kapacity přírodních VTL plynovodů (SČP, VČP) do částí území s oprávněným předpokladem plynofikace

SWOT ANALÝZA Sdružení obcí Orlicko	OBLAST - ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ
SILNÉ STRÁNKY	PŘÍLEŽITOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • krajinářsky hodnotné území • relativně málo narušené životní prostředí • existence zvláště chráněných území přírody včetně území NATURA 2000 • poměrně funkční síť nadregionálních a regionálních ÚSES • stabilizované pozemky plnící funkci lesa (v převážné míře hospodářské) • hustá síť vodních toků s relativně nízkým stupněm znečištění • dostatečné zdroje pitné vody 	<ul style="list-style-type: none"> • zlepšení ovzduší v lokálním měřítku náhradou fosilních paliv alternativními zdroji energie • zavádění recyklačních a "bezodpadových" technologií • přizpůsobení charakteru zemědělského hospodaření potřebám ochrany ekologické stability a údržby krajiny • posílení mimoprodukčních funkcí lesů
SLABÉ STRÁNKY	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • existence starých ekologických zátěží • nesystémová péče o krajinu a její využití • nedostatečná péče o meliorační systémy 	<ul style="list-style-type: none"> • přerušení a nedokončení realizace systému protipovodňových opatření • pomalý průběh odstraňování starých zátěží • pomalý rozvoj v oblasti využívání alternativních zdrojů energie • rostoucí znečišťování ovzduší nárůstem automobilové dopravy na nezkvalitňované silniční síti • nedostatečná podpora mimoprodukčních funkcí zemědělství • narušení krajinného rázu nevhodnou výstavbou • nevyváženost mezi podmínkami ochrany živ. prostředí a požadavky na rozvoj cestovního ruchu • byrokracie v souvislosti se zaváděním chráněných území NATURA 2000

Zdroj: *Strategie místního rozvoje regionu Orlicko*, REDEA Žamberk s.r.o., 2006

Příloha C - Rozpočet DSO Orlicko v letech 2007, 2008 a 2009

Rozpočet DSO Orlicko 2007

Druh	Rozpočet
Příjmy celkem	6 670 210,00
Výdaje celkem	6 231 310,00
Rozpočtový výsledek	438 900,00
Financování hospodaření	
Splátka úvěru - rolby	-200 000,00
Splátka půjčky - Obce se představují	-750 000,00
Čerpání úvěru - Na běžkách	900 000,00
Čerpání úvěru - Orlicko, Kladsko, vše a ještě více	468 630,00
Výsledek financování	418 630,00

Rozpočtové příjmy

Org.	Název	Rozpočet
100	Vzdělávání - dotace	800 000,00
101	Členské příspěvky	930 000,00
103	Příspěvky obcí na splátky rolby	330 000,00
104	Orlicko - úroky BU	1 000,00
106	Reklama ostatní	240 000,00
107	Příspěvek na provoz Web kamer	8 000,00
108	Příspěvky cyklostezka Žbk-Let	792 000,00
111	Příspěvek Lanškrounsko běžky	100 000,00
112	Příspěvek Štítý běžky	15 000,00
115	Reklama na www.orlicko.cz	8 000,00
133	Obce Orlicka se představují - příspěvek obce	186 000,00
133	Obce Orlicka se představují - dotace	554 730,00
136	Orlicko-Kladsko-Interreg - dotace	2 203 580,00
136	Orlicko-Kladsko - dotace státní rozpočet	146 900,00
139	Dotace Králický Sněžník - hora event.výz.	355 000,00
Celkem		6 670 210,00

Rozpočtové výdaje

Org.	Název	Rozpočet
1	Vzdělávání	800 000,00
2	REDEA Žamberk s.r.o.	530 000,00
3	Účetnictví	55 200,00
4	Internetové stránky	20 000,00
5	Provozní výdaje ostatní	120 000,00
6	Provoz rolby	30 000,00
7	Příspěvky na regionální projekty	145 000,00
10	Web kamera provoz	30 000,00
12	Rolba - úroky úvěru	65 000,00
13	Cyklo glacensis 2006	10 000,00
14	Veletrhy-účast	40 000,00
17	Příspěvek na IC Žamberk	100 000,00
18	Konference sborník	60 000,00
19	Cyklotrasy	10 000,00
26	Orlicko-Kladsko, vše a ještě více	2 819 110,00
28	IC Sedlo	30 000,00
30	Králický Sněžník - hora evr.významu	475 000,00
32	Na běžkách Orlickem	900 000,00
34	Cyklostezka Žbk-Let	792 000,00
Celkem		6 231 310,00

Rozpočet DSO Orlicko2008

Druh	Rozpočet
Příjmy celkem	4 752 500
Výdaje celkem	4 020 000
Rozpočtový výsledek	732 500
Financování hospodaření	
Splátka úvěru - rolby	-200 000
Čerpání úvěru - Na běžkách	400 000
Splátka úvěru - Orlicko, Kladsko, vše a ještě více	-2 076 500
Zapojení hospodaření min. let	1 144 000
Výsledek financování	-732 500

Rozpočtové příjmy

Org.	Název	Rozpočet
100	Vzdělávání - dotace doplatek	200 000
101	Členské příspěvky	930 000
103	Příspěvky obcí na splátky rolby	330 000
104	Orlicko - úroky BÚ	1 000
106	Reklama ostatní	150 000
107	Web kamery příjmy	15 000
108	Příspěvky cyklostezka Žbk-Let	660 000
111	Příspěvek Lanškrounsko běžky	50 000
119	Malé památky, oslavy 2007	30 000
136	Orlicko-Kladsko-Interreg - dotace	1 946 500
136	Orlicko-Kladsko - dotace státní rozpočet	130 000
139	Dotace Králický Sněžník - hora event.výz.	310 000
Celkem		4 752 500

Rozpočtové výdaje

Org.	Název	Rozpočet
1	Vzdělávání	200 000
2	REDEA Žamberk s.r.o.	500 000
3	Účetnictví	60 000
4	Internetové stránky	20 000
5	Provozní výdaje ostatní	100 000
6	Provoz rolby	50 000
7	Příspěvky na regionální projekty	50 000
10	Web kamera provoz	15 000
12	Rolba - úroky úvěru	50 000
13	Cyklostezka Žbk-Let	950 000
14	Veletrhy-účast	20 000
17	Příspěvek na IC Žamberk	150 000
18	Cyklostezka Let - Čer.Voda	50 000
19	Na běžkách Orlickem	400 000
26	Dotace rozhledny	500 000
28	Dotace IC SEDLO	430 000
30	Dotace Pastviny	400 000
32	Cyklobusy příspěvek	75 000
Celkem		4 020 000

Rozpočet DSO Orlicko 2009

Druh	Rozpočet
Příjmy celkem	7 823 000,00
Výdaje celkem	50 052 000,00
Rozpočtové hospodaření	-42 229 000,00
Úvěr - rolba	-200 000,00
Úvěr - IC Sedlo	9 600 000,00
Úvěr - Na běžkách Orlickem	-448 000,00
Úvěr - Cyklostezka Letohrad - Žamberk	33 000 000,00
Úvěr - Orlicko- Kladsko	-35 000,00
Převod z hospodaření min. let	312 000,00
Financování celkem	42 229 000,00
Hospodaření	0,00

Příjmy

Poř.	Název	Rozpočet 09
101	Členské příspěvky	937 000,00
102	Příspěvky obcí na splátky rolby	300 000,00
103	Příspěvky obcí na provoz rolby	200 000,00
	Příspěvky OHP	58 000,00
104	Orlicko - úroky BÚ	3 000,00
105	Reklama ostatní, konference	50 000,00
106	Cyklostezka Žb.-Let. Realizace	1 420 400,00
107	Cyklostezka Žb.-Let. úvěr	200 000,00
108	Příspěvek Lanškrounsko běžky	50 000,00
109	Příspěvek úvěr. Na běžkách Orlickem	103 200,00
110	Příspěvek úvěr. Orlicko-Kladsko	51 600,00
	Příspěvek úvěr. IC Sedlo	128 800,00
111	Příspěvek Cyklo Č.V.- Králíky	2 300 000,00
112	Příspěvek Cyklo Let.- Králíky	1 300 000,00
113	Příspěvek Vých. Čechy (DSO Lanš., Orl.-Tř.)	20 000,00
114	Příspěvek Geonika	110 000,00
115	Příspěvek Bezpečné ORLICKO	161 000,00
116	Příspěvek Dětská hřiště	430 000,00
Celkem		7 823 000,00

Výdaje

Poř.	Název	Rozpočet 09
1	REDEA Žamberk s.r.o.	500 000,00
2	Účetnictví Chaloupka	60 000,00
3	Internetové stránky	20 000,00
4	Provozní výdaje ostatní	200 000,00
5	Provoz rolby	250 000,00
6	Příspěvky na regionální projekty	30 000,00
7	Web kamera provoz	3 000,00
8	Rolba - úroky úvěru	40 000,00
9	Cyklo glacensis	10 000,00
10	Příspěvek Východní Čechy	30 000,00
11	Příspěvek na IC Žamberk	100 000,00
12	Projekt AV Králicko	110 000,00
13	Orlicko-Kladsko úroky	16 000,00
14	IC sedlo	9 600 000,00
15	IC sedlo - úroky	128 800,00
16	Na běžkách - úroky úvěru	55 000,00
17	Cyklostezka Žb.-Let.	34 210 400,00
	Cyklostezka Žb.-Let.-pozemky	200 000,00
	Cyklostezka Žb.-Let.-úroky	200 000,00
18	Cyklo, Skibusy	40 000,00
19	Cyklostezka Králíky - Červená Voda.	2 300 000,00
20	Cyklostezka Letohrad - Králíky	1 300 000,00
21	OHP - příspěvek	57 800,00
22	Příspěvek Bezpečné ORLICKO	161 000,00
23	Příspěvek Dětská hřiště	430 000,00
Celkem		50 052 000,00

Úvěr	31.12.2008
Rolba	532 000,00
Orlicko Kladsko, vše a ještě více	296 476,43
Na běžkách Orlickem	1 214 666,60
CELKEM	1 511 143,03

Příloha D – Přehled čerpaných dotací v letech 1999 - 2009

Název projektu	Příspěvek	Měna	Zdroj	Program	Rok
Konference ORLICKO 2001	3 500	EUR	EU	Phare CBC Fond malých projektů	1999
Program rozvoje Kralické kotliny a Bukovské hornatiny	5 773	EUR	EU	Phare CBC Fond malých projektů	1999
Lyžařská běžecká oblast Kralický Sněžník – studie	1 501	EUR	EU	Phare CBC Fond malých projektů	1999
Propagace turistky pohraničí Klodsko – Orlicko	11 772	EUR	EU	Phare CBC Fond malých projektů	2000
Studie využití vrcholu Kralického sněžníku pro rozvoj cestovního ruchu	9 210	EUR	EU	Phare CBC Fond malých projektů	2001
Rekreační oblast Buková hora-Suchý vrch, informační a vzdělávací centrum.	300 000	CZK	ČR	Program obnovy venkova	2002
Malé památky Orlicka	300 000	CZK	ČR	Program obnovy venkova	2002
Poradenství pro realizaci Startegického rozvojového plánu Orlicka	160 000	CZK	ČR	Program obnovy venkova	2002
Lyžařská oblast Orlicko - Kladsko	100 000	CZK	ČR	Pardubický kraj- grantové programy	2003
Sezónní turistické.a vzdělávací infocentrum Bukovohorské hornatiny-Červenovodské sedlo	40 000	CZK	ČR	Pardubický kraj- grantové programy	2003
Plynofikace obcí	30 000	CZK	ČR	Pardubický kraj- grantové programy	2003
Investiční záměr sjezdových lyžařských tratí v oblasti Buková hora - Suchý vrch	161 000	CZK	ČR	Pardubický kraj- grantové programy	2003
Na běžkách Orlickem - technické zabezpečení	765 000	CZK	ČR	Pardubický kraj- grantové programy	2003
Mobilní sociální zařízení pro infocentrum	30 000	CZK	ČR	Pardubický kraj- grantové programy	2003
Komunikační dostupnost Pod Černým lesem v Žamberku	190 000	CZK	ČR	Pardubický kraj- grantové programy	2003
Územní generel rekreace a cest. ruchu Kralické kotliny a Bukovohorské hornatiny	120 000	CZK	ČR	Pardubický kraj- grantové programy	2003
Lyžařské běžecké trasy Orlicka	59 000	CZK	ČR	Pardubický kraj- grantové programy	2004
Informační systém Orlicka - venkovní mapy	194 000	CZK	ČR	Pardubický kraj- grantové programy	2004
Sezónní tur. a vzděl. infocentrum Bukovohorské hornatiny-Červenovodské sedlo	33 000	CZK	ČR	Pardubický kraj- grantové programy	2004
Na běžkách Orlickem	150 000	CZK	ČR	Program obnovy venkova	2004
Poradenství pro realizaci rozvojových plánů Orlicka	30 000	CZK	ČR	Program obnovy venkova	2004
Cyklostezka Letohrad - Jablonné nad Orlicí - Králíky	245 000	CZK	ČR	Program obnovy venkova	2004
Konference Orlicko-Kladsko 2004	60 000	CZK	ČR	Pardubický kraj - kancelář hejtmána	2004
Orlicko - Kladsko, Vše a ještě více	2 203 582	CZK	EU	INTERREG III A	2005
Poradenství pro realizaci výsledků Strategického rozvoje	30 000	CZK	ČR	Program obnovy venkova	2005
Malé památky Orlicka	245 000	CZK	ČR	Program obnovy venkova	2005
Studie proveditelnosti - Cyklostezka Letohrad - Jablonné nad Orlicí - Králíky	105 000	CZK	ČR	Pardubický kraj- grantové programy	2005
Vypracování strategie pro akční skupinu MAS	130 000	CZK	ČR	Program obnovy venkova	2005
Na běžkách Orlickem - úprava běžeckých tratí	100 000	CZK	ČR	Program obnovy venkova	2005
Činnosti spojené s provozem cyklobusů na území Pk	130 000	CZK	ČR	Pardubický kraj- grantové programy	2005

Název projektu	Příspěvek	Měna	Zdroj	Program	Rok
Partnerství pro rozvoj Orlicka - příprava na možnosti osy LEADER v rámci Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova	231 000	CZK	ČR	Program obnovy venkova	2006
Obce a města Orlicka se Vám představují	554 724	CZK	EU	INTERREG III A – fond mikroprojektů	2006
Kralický sněžník – hora evropského významu	324 396	CZK	EU	INTERREG III A – fond mikroprojektů	2006
Infrastruktura sociálního zázemí na Červenovodském sedle	350 000	CZK	ČR	Program obnovy venkova	2006
Zlepšení kvality ovzduší v Orlických horách	300 000	CZK	ČR	Program obnovy venkova	2006
Konference Orlicko-Kladsko 2006	60 000	CZK	ČR	Pardubický kraj - kancelář hejtmána	2006
Poradenství pro realizaci výsledků Strategického rozvojového plánu Orlicka	60 000	CZK	ČR	Program obnovy venkova	2006
Malé památky Orlicka	300 000	CZK	ČR	Program obnovy venkova	2006
Turistické informační centrum Orlicka-Červenovodské sedlo	15 000	CZK	ČR	Pardubický kraj- grantové programy	2006
Geodetické práce pro přípravu projektové dokum.- cyklostezky Letohrad - Králíky	100 000	CZK	ČR	Pardubický kraj - odbor strategického rozvoje	2006
Rozhledny a vyhlídková místa Orlicka - Kladsko - dokumentace	400 000	CZK	EU	ROP NUTS II - Severovýchod	2007
Dopravní infrastruktura Orlicko–Kladsko se zaměřením na cestovní ruch - dokumentace	400 000	CZK	EU	ROP NUTS II - Severovýchod	2007
Rekreační, sociální, dopravní infr.regionu Pastvinné přehrady - dokumentace	400 000	CZK	EU	ROP NUTS II - Severovýchod	2007
Na běžkách Orlickem – sociální zázemí Červenovodské sedlo - dokumentace	400 000	CZK	EU	ROP NUTS II - Severovýchod	2007
Poradenství pro zajištění rozvoje Sdružení obcí Orlicko	60 000	CZK	ČR	Program obnovy venkova	2007
Malé památky Orlicka	400 000	CZK	ČR	Program obnovy venkova	2007
Rozvoj lidských zdrojů ve veřejné správě - zaměstnanců obecních a městských úřadů sdružení obcí Orlicko, se zaměřením na komunikační dovednost	1 920 720	CZK	EU	OP Lidské zdroje a zaměstnanost	2007
Rozhledny a vyhlídková místa Orlicka-Kladsko	500 000	CZK	ČR	Pardubický kraj - odbor strategického rozvoje	2007
Na běžkách Orlickem - sociální zázemí Červenovodské sedlo	430 000	CZK	ČR	Pardubický kraj - odbor strategického rozvoje	2007
Rekreační, sociální a dopravní infrastruktura regionu Pastvinské přehrady	400 000	CZK	ČR	Pardubický kraj - odbor strategického rozvoje	2007
Čisté ovzduší Orlicka	410 000	CZK	ČR	Pardubický kraj - odbor strategického rozvoje	2007
Na běžkách Orlickem - technické zabezpečení	150 000	CZK	ČR	Pardubický kraj - odbor strategického rozvoje	2007
Cyklostezka Žamberk - Letohrad	30 500 000	CZK	EU	ROP NUTS II - Severovýchod	2008
Kralická pevnostní oblast DVD	22 100	EUR	EU	OP Přeshraniční spolupráce ČR - Polsko	2008
Cyklostezka Žamberk - Letohrad	9 000 000	CZK	ČR	Státní fond dopravní infrastruktury	2008
Poradenství pro zajištění rozvoje regionu svazku obcí Sdružení obcí Orlicko	75 000	CZK	ČR	Program obnovy venkova	2008
Malé památky Orlicka	500 000	CZK	ČR	Program obnovy venkova	2008
Objekt infor. a soc. zázemí lyžařské běžecké oblasti Buková hora - Suchý vrch	8 470 000	CZK	EU	ROP NUTS II - Severovýchod	2008
Na běžkách Orlickem	1 214 667	CZK	EU	ROP NUTS II - Severovýchod	2009